

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Aarsskrift

fra

Sorø Akademis Skole

for

Skoleaaret 1924—25.

INDHOLD:

1. Aristoteles' filosofiske Udvikling, af Adjunkt, Dr. phil. Poul Helms.
 2. Efterretninger om Skoleaaret ved Rektor H. Raaschou-Nielsen.
-

Sorø.
Folkebladets Bogtrykkeri.
1925.

Aarsskrift

fra

Sorø Akademis Skole

for

Skoleaaret 1924—25.

INDHOLD:

1. Aristoteles' filosofiske Udvikling, af Adjunkt, Dr. phil. Poul Helms.
 2. Efterretninger om Skoleaaret ved Rektor H. Råaschou-Nielsen.
-
-

Sorø.
Folkebladets Bogtrykkeri.
1925.

ARISTOTELES'
FILOSOFISKE UDVIKLING

FOREDRAG

HOLDT I

FILOLOGISK-HISTORISK SAMFUND I KØBENHAVN

10. DECEMBER 1924

AF

POUL HELMS

Paa det berømte Billede: Skolen i Athen har *Rafael* som bekendt gjort Platon og Aristoteles til Midterfigurer. Den gamle Platon staar med Dialogen Timaios under venstre Arm; den højre Haand holder han løftet og peger mod Himlen. Aristoteles derimod vender den fremstrakte Haandflade mod Jorden og bærer i den anden Haand Ethiken, Bogen om Menneskets rette Handlemaade her paa Jorden. Karakteristiken er tydelig og simpel: Platon mod Himlen, Aristoteles mod Jorden.

Den samme Karakteristik træffer vi i Goethes maaske ikke mindre berømte Ord i *Gesch. der Farbenlehre*:

„Plato forholdér sig til Verden som en salig Aand, hvem det behager at gæste den for nogen Tid. Det er ham ikke saa meget om at gøre at lære den at kende, fordi han allerede forudsætter den, som venligt at meddele den, hvad han bringer med, og hvad den trænger til. Han trænger ind i Dybderne, mere for at udfylde dem med sit Væsen end for at udforske dem. Han bevæger sig mod det høje med Længsel efter igen at faa Del i sit Udspring. Alt, hvad han ytrer, tager Sigte paa et evigt Hele, det Gode, Sande, Skønne, og Kravet herom stræber han efter at vække i enhvers Bryst.

Hvad han i det enkelte tilegner sig af jordisk Væsen, smelter, ja man kan sige fordamper i hans Methode, i hans Foredrag.

Aristoteles derimod staar overfor Verden som en Mand, en Bygmester. Han er nu een Gang her og skal virke og skabe her. Han undersøger Jordbunden, men ikke længere, end til han finder Grund. Derfra og til Jordens Midtpunkt er det øvrige ham ligegyldigt. Han drager en uhyre Kreds i Grunden, til sin Bygning, skaffer Materialer hid fra alle Sider, ordner dem, dynger dem op og stiger saaledes i regelmæssig Form pyramideagtigt i Vejret, medens Plato som en Obelisk, ja som en spids Flamme strax søger mod Himlen“.

Goethes Karakteristik er tydelig paavirket af Rafaels Billede, og han henviser da ogsaa selv til dette. Den store Kunstner og den store Digter og Menneskekender mødes altsaa i deres Opfattelse af de to græske Aandsheroer, en Opfattelse, der er bleven klassisk, og som i Hovedsagen er den raadende den Dag idag.

Alligevel er det tvivlsomt, om Karakteristiken er helt rammende. At Platon henvises til det himmelske, er der næppe noget at sige til; men derimod er det et Spørgsmaal, om *Aristoteles* ikke er blevet for jordbunden. Han var jo dog den, paa hvem de store Skolastikere byggede deres himmelstræbende Theologi op, og den rafaël-goetheske Karakteristik bærer sikkert i for høj Grad Præg af

Renaissancens mystisk-religiøse Forgudelse af Platon i Modsætning til „Intellektualisten“ Aristoteles.

Renaissancen og Reformationen var overhovedet ikke Aristoteles gunstig; den religiøse Inderlighed saa i den skolastiske Videnskab en Udvendiggorrelse af Religionen, og Aristoteles, der saas gennem Skolastikens Briller, blev for Luther „en fordømt, skalkagtig Hedning“.

Endnu i vore Dage betragter de af Kants Adskillelse mellem theoretisk og praktisk Erkendelse paavirkede, theologisk-filosofiske Retninger, der søger et skarpt Skel mellem Religion og Videnskab, mellem Fromhed og Tænkning, Aristoteles som den klassiske Repræsentant for den græske Intellektualisme, den religiøse Fromheds Antipode.

Men ogsaa Filosofiens Historikere ser stadig i Aristoteles overvejende Rationalisten, den nøgterne Videnskabsmand, der er fri for al Mystik, den kritiske Modstander af Platons Idelære.

Hele denne Synsmaade er dog sikkert kun delvis rigtig. Aristoteles var ganske vist en kritisk, videnskabelig tænkende og førende Aand, men han er ikke dette *i Modsætning* til Mystik eller religiøs Følelse. Ogsaa saadant findes hos ham, og det er uberettiget, naar Forskningen indtil den nyeste Tid næsten ganske har set bort herfra.

Dette hænger sammen med, at man ikke har forsøgt at danne sig et tydeligt Billede af *Aristoteles' Aandsudvikling* og ikke tilstrækkeligt har gjort sig klart, hvor stærke de aandelige Baand

maatte være, der i 20 Aar knyttede Aristoteles sammen med Platon og Akademiet i Athen.

Nu er en Undersøgelse af disse Forhold ganske vist meget vanskelig, fordi Kilderne til Aristoteles' Ungdomstænkning kun i saa ringe Udstrækning er bevaret. Men dertil kommer, at Sansen for at anvende Udviklingssynsmaaden paa den klassiske græske Tænkning overhovedet er af meget ny Dato, og først efter at Methoden har vist sig saa frugtbar overfor Platons Filosofi, er man nu naaet til at anvende den ogsaa paa Aristoteles.

Hvor langt man for 100 Aar siden var fra at tænke sig Platon som en Aand i Udvikling, der kunde ændre Opfattelse og maaske forkaste, hvad han før havde antaget, ser man af Schleiermachers Forsøg paa at ordne hans Skrifter som et systematisk Hele med Dialogen Faidros som Programskrift. Og endnu saa sent som i Begyndelsen af Halvfjerdserne udtaler en betydelig Platonforsker som *A. Chaignet* sig med den største Mistillid om ethvert Forsøg paa at finde historisk Rækkefølge i Platons Skrifter; det maa betragtes som haabløst. Nu er Stillingen gennem de sidste Aartiers indgaaende Forskning med Anvendelse af baade sproglige og filosofiske Metoder jo saa totalt forandret, at man til Tider næsten savner den ældre Systematik og kommer til at frygte for, at den platoniske Filosofi skal opløse sig i en Række Essays. Saaledes har den sidste Udgave af Ueberwegs Grundriss helt opgivet sin tidligere systematiske Fremstil-

ling og i Stedet sat en Gennemgang af de enkelte Dialoger.

Men har Udviklingsbetragtningen saaledes helt bemægtiget sig Platon, saa vedblev det at være et Dogme, at hos Aristoteles kunde en saadan Udvikling ikke paavises, og den antoges faktisk ikke at have fundet Sted, i hvert Fald kun at have haft ganske underordnet Betydning. Aristoteles' Filosofi stod som en fast, klar Helhed, som det kun gjaldt om at fortolke paa rette Maade; saa vilde det vise sig, at de enkelte Skrifter passede ind i hinanden, og Spørgsmaalet om deres Tilblivelsestid blev ganske underordnet.

Saaledes betragtes Sagen væsentlig i Zellers grundige og klare Fremstilling, der endnu har næsten kanonisk Anseelse; ganske vist gør Zeller opmærksom paa indre Modsigelser i Aristoteles' Tænkning, der hænger sammen med, at Aristoteles vender sig til det enkelte og empiriske uden dog helt at frigøre sig fra Platons idealistiske Synsmaader; men videre Slutninger drager Zeller ikke heraf, og noget Forsøg paa at efterspore en eventuel Udvikling fra det platoniske til det aristotelisk-empiriske indlader han sig ikke paa¹⁾.

¹⁾ Zeller udtaler ligefrem, at der i hele den omfattende Samling næppe er en nævneværdig Ændring i Anskuelser eller Terminologi at bemærke (*Phil. der Gr.* III 2den Udg. Side 104), hvorfor ogsaa Spørgsmaalet om Skrifternes Rækkefølge er af ringe Betydning (S. 108). Alligevel antyder han et enkelt Sted i Forbigaaende Muligheden af en ældre, mere platonisk Form for Aristoteles' Lære, netop med Henblik paa nogle af de Udtalelser, som den nyeste Forskning dra-

Først Bonitz' og W. Jaegers indgaaende Beskæftigelse med Aristoteles' Metafysik har aabnet Vejen for en Udviklingsbetragtning, og denne er nu med stor Klarhed og Energi ført igennem af W. Jaeger i hans nye Bog 1923: *Aristoteles, Grundlegung einer Gesch. seiner Entwicklung*. Jaegers Undersøgelser samler sig her dels om den aristoteliske Metafysik, dels om Ethiken og Politiken. Fremstillingen her vil væsentlig begrænse sig til Metafysiken som det vigtigste Udtryk for Aristoteles' egentlige theoretiske Filosofi.

I sin nuværende Skikkelse bestaar Metafysiken af flere forskellige Afhandlinger, hvis endelige Sammenstilling først er foretaget efter Aristoteles' Død, og hvori der kun delvis kan paavises Sammenhæng. Første Bog er en Indledningsbog med Kritik af tidligere Filosofer; til den slutter sig 3die og 4de Bog. Derimod er 2den Bog, den saakaldte lille A, et Skrift af Aristoteles' Discipel Pasikles, og hører ikke hjemme her. 5te Bog er en Slags Encyclopædi over forskellige Grundbegreber og var endnu i den alexandrinske Tid en selvstændig Afhandling. 6te Bog (E) er et kort Stykke, der danner Overgang til 7de, 8de og 9de Bog, hvor den aristoteliske Substanslære (Stof, Form o. s. v.) kommer til udførlig Behandling. Ganske isoleret staar saa 10de Bog, der er en Afhandling om det værende og det Ene. Overhovedet hører nu al Sammenhæng op. 11te

ger frem (Phil. d. Gr. III S. 273); men han forfølger ikke Tanken videre.

Bog indeholder kun en anden Affattelse af Bøgerne 3, 4 og 6, hvortil er føjet nogle Excerpter af Fysiken. Paa lignende Maade er ogsaa i 5te Bog indlagt et Stykke af Fysiken. 12te Bog er et Enkeltforedrag, hvori der gives et i sig afsluttet Overblik over det metafysiske System. 13de og 14de Bog staa ikke i nogen Sammenhæng med det foregaaende, men er mest beslægtet med de første Bøger¹⁾.

DEN UNGE ARISTOTELES.

Som bekendt findes Aristoteles' berømte Kritik af Platons Idelære to Steder i Metafysiken, nemlig i 1ste Bog Cap. 9 og i 13de Bog Capp. 4—5, til Dels ordret overensstemmende. Det er givet, at begge Afsnit ikke kan have været bestemt for samme Udgave af Metafysiken, men at det har været Meningen, at den senere Kritik, der er fast indarbejdet i den Sammenhæng, hvori den staa, skulde afløse den ældre. Den ældre har vi i 1ste Bog. Dette fremgaaer baade i al Almindelighed af, at indgaaende Undersøgelser henviser 1ste Bog til et tidligt Tidspunkt²⁾ og af en karakteristisk Forskel mellem

¹⁾ Jfr. Jaeger S. 174.

²⁾ Jeg skal lige nævne, at den velkendte interessante Indledning om det videnskabelige Arbejdes Værdi synes at være en sammentrængt Gengivelse af en Udvikling i Aristoteles' tabte Ungdomsskrift „Protreptikos“, som skarpsindige Undersøgelser har genfundet i nogle Kapitler af Nyplatonikeren Jamblikos' Skrift af samme Navn; det sandsynligste er vel da, at disse Afsnit staa hinanden nogenlunde nær i Tid (jfr. Jaeger S. 68).

de to Idekritiker. I 1ste Bog og i den dermed nærforbundne 3die Bog (B) betegner Aristoteles gentagne Gange Idelærens Repræsentanter med „vi“; han regner altsaa til Dels sig selv med blandt dem, der kritiseres, føler sig altsaa endnu paa en Maade som Platoniker. Han anvender Kritik mod sin egen tidligere Opfattelse ligesom Platon i Parmenides.

I de tilsvarende Kapitler af 13de Bog er¹⁾ denne Vi-Stil forsvundet, og Aristoteles staar overhovedet Idelæren fjernere; den kritiske Tone er blevet skarpere.

Som Exempel paa Vi-Stilen i 1ste Bog kan anføres 990 b 8 ff: „Fremdeles har de Beviser, som *vi* fører for Ideernes Existens, ingen Evidens“ — eller 992 a 24: „Overhovedet har *vi*, skønt Filosofien dog forsker efter Aarsagen til de synlige Ting, tilsidesat dette (thi *vi* taler jo slet ikke om den Aarsag, hvorfra Bevægelsens Begyndelse udgaar), og idet *vi* tror at nævne Tingenes Væsen, erklærer *vi*, at andre Væsenheder (Usiai) eksisterer; men hvorvidt disse virkelig udgør Tingenes Væsen, derom bruger *vi* kun tomme Ord; thi at tale om Delagtighed i Ideerne er, som tidligere bemærket, ingenting“.

Endnu tydeligere er vel flg. Sted i 3die Bog 1002 b 12: „Overhovedet kan man opkaste det Spørgsmaal, hvorfor man endnu skal søge en anden Art

¹⁾ Slutningen af 13de Bog fra 1086 a 21 samt 14de Bog er dog ældre og indeholder væsentlig Kritiken af Speusippos' Tallære i nær Tilslutning til de første Bøger.

af Realitet ved Siden af Sansetingene og den mathematiske Mellemverden, *som de af os antagne Ideer.*¹⁾“

I det tilsvarende Afsnit af 13de Bog (1—9 til 1086 a 20) derimod behandles Idelæren sammen med Speusippos' og Xenokrates' matematiske Filosofi som noget fuldstændig forældet, som et Afsnit af Filosofiens Historie, der medtages for at fuldstændiggøre Kritiken af den senere akademiske Talfilosofi, der udførlig behandles. Det er paa denne Hovedvægten lægges, ikke mere paa den egentlige Idelære. Vi-Stilen er forsvundet.

Det er saaledes aldeles tydeligt, at Aristoteles i den anden Idekritik staar Idelæren adskillig fjernere end i den første, der peger direkte hen paa en Tid, da han selv regnede sig blandt dens Tilhængere, med andre Ord var fuldblods Platoniker.

Er det da ikke muligt at faa noget nærmere Besked om denne Aristoteles' *platoniske* Periode? Vi henvises hermed til de bevarede Rester af de Dialoger, som den unge Aristoteles skrev efter Platons Mønster, først og fremmest Dialogen *Eudemos*. Her møder vi med overbevisende Tydelighed den Aristoteles, der helt og holdent var Platons Discipel.

Cicero beretter i De Divinatione I, at Aristoteles i Dialogen *Eudemos* har fortalt om den Eudemos, efter hvem Skriftet er opkaldt, at han paa en Rejse i Byen Pherae i Makedonien blev meget syg

¹⁾ Se ogsaa 997 b 3.

og opgivet af Lægerne. Da viste der sig for ham i Drømme en skøn Yngling, der forudsagde ham, at han snart skulde blive rask, kort derefter skulde Tyrannen Alexander i Pherae dø og Eudemos om 5 Aar gense sin Hjemstavn Kypern. Eudemos kom sig virkelig, Tyrannen blev myrdet 359, og Eudemos haabede nu paa Opfyldelsen af Drømmens sidste Del. Men saa deltog han i en Kamp ved Syracus (formodentlig Dions Tog) og faldt. Aristoteles forklarer nu Drømmen saaledes i sit Skrift, at Eudemos' Tilbagevenden til Hjemmet maa forstaas om *Sjælens Adskillelse fra Legemet*.

Vi er her inde paa Tankegangen fra Platons Faidon, og ogsaa den unge Aristoteles kæmper for Læren om Sjælens Udødelighed og Selvstændighed i Forhold til Legemet. Ligesom i Faidon bekæmpes Læren om Sjælen som en Harmoni, og Begrundelsen er bl. a., at *Sjælen er en Substans, en Usia*.¹⁾ Senere hen lærer Aristoteles som bekendt ikke dette, men bestemmer Sjælen som Legemets Form eller Enteleki, der er uløselig knyttet til Legemet som sit Stof.²⁾ Udødeligheden gælder da ikke mere hele Sjælen, men kun den almene, abstrakte Tænkning, Nus, der som et guddommeligt Princip i Mennesket ikke hører sammen med det

¹⁾ fr. 45 (Roses Udg.). Den betegnes ogsaa som Eidos simpelt hen, ikke som Eidos finos.

²⁾ I De an. 408, hvor Ar. ogsaa bekæmper Harmonilæren, har han udeladt Argumentationen udfra, at Sjælen er Usia eller Eidos, aabenbart fordi han ikke længere opfatter den saaledes.

individuelle Sjæleliv, men udefra forener sig med dette og ved Døden vender tilbage til sin guddommelige Sfære. I denne Lære, der staar underlig fremmed til Aristoteles' almindelige Psykologi, som den fremstilles i Bøgerne om Sjælen, maa vi se et platonisk Levn, det sidste, der er blevet tilbage af Udødelighedslæren i Eudemos.

Men ogsaa de platoniske Ideer finder vi omtalt. Proklos beretter i sin Kommentar til Platons Stat, at den „guddommelige“ Aristoteles forklarer, hvorfor Sjælene, naar de forlader det himmelske, glemmer *de Ting, de der har set*¹⁾. Her forudsættes altsaa en Præexistens, hvor Sjælen har skuet visse Ting. Disse maa nødvendigvis være Ideerne. Man kan bejæ og benægte Ideerne, siger Platon i Faidon²⁾; men man kan ikke skille Læren om Anamnesis og Præexistens fra Idelæren.

Senere opgiver Aristoteles som bekendt Ideerne. Af de før omtalte kritiske Afsnit i Metafysikken fremgaar, at en Hovedindvending mod Idelæren er Umuligheden af at finde en Forbindelse mellem den oversanselige, ubevægelige Ideverden og den bevægede, empiriske Virkelighed. Dette er Vanskeligheder, som allerede Platon har været inde paa (særlig i Sofisten), og som hos ham medfører en Forskydning i Opfattelsen af Ideerne i Retning af besjælede Livsvæsner.

¹⁾ fr. 41 (Rose). Stedet er ikke angivet; men det ligger jo nær at tænke paa Eudemos.

²⁾ 76 D ff. Jaeger S. 51.

Dermed begynder en Opløsning af Idelæren, som hos Aristoteles fører til Udviklingen af en ny Theori, hvorefter Ideerne drages ned fra deres oversanselige Himmel og bliver til *bevægende og formende Principper, der med et givet Stof som Underlag udformer den sanselige Tilværelse*. De individuelle Væsner opstaar da ved en Forbindelse af Form og Stof som den før omtalte Forbindelse af Sjæl og Legeme. Men da Aristoteles søger Begrundelsen for Individuationen i Stoffet, medens Formen bevarer Ideens Almenkarakter, bliver de af Forbindelsen fremgaaede Væsner mærkelig sammensatte¹⁾. Skønt Aristoteles bliver saa vidt Empiriker, at han betragter de sanselige Enkeltvæsner som de egentlige Realiteter, de primære Substanser, skal deres Tilværelse, for overhovedet at kunne videnskabelig erkendes, være begrundet i de almene Former²⁾, medens Stoffet principielt kun udtrykker den passive, ikke virkeliggjorte Existensmulighed.

Paa den Maade faar Enkeltvæsnerne dog kun Existens, for saa vidt som de er almene, og Pla-

¹⁾ Jfr. til det følgende min Afhandling: Das Einzelne und das Allgemeine bei Aristoteles i Archiv für Gesch. der Philosophie 1923 XXXVI 1—2. „Fra Plato til Bergson“ S. 36 ff.

²⁾ Videnskabelig Erkendelse maa nemlig være almen og kunne udtrykkes i en Definition, og da det er en Grundsætning, som Grækerne aldrig kommer ud over, at der til en sand Erkendelse maa svare en dermed ensartet sand Væren („det lige erkendes af det lige“, der kun hos Anaxagoras vendes om til „det lige erkendes af sin Modsætning, det ulige“, hvorved Fordringen om den indre Korrelation dog opretholdes), saa følger deraf, at saa længe sand Erkendelse er almen, maa sand Væren ogsaa være det.

tonismen overvindes ikke; Ideerne lever videre i den jordiske Tilværelse som de aristoteliske Former. Denne Brydning mellem Empiri og platonisk Konstruktion naar Aristoteles aldrig helt ud over; for saa vidt vedbliver han at være Platoniker¹⁾.

Læren om Bevægelsesprincipperne sammenfattes summarisk i Met. I 3, og der henvises til den udførligere Behandling i Fysiken. Denne maa alt-saa, i hvert Fald for de paagældende Afsnits Vedkommende, have foreligget før Metafysikens første Bog. Aristoteles har da aabenbart paa et ret tidligt Tidspunkt udviklet sin Stof-Formlære under samtidig Kritik af Idel læren.

Men er det ikke lykkedes Aristoteles her at frigøre sig fra Platonismen, saa træder denne ganske utilsløret for Dagen i *Aristoteles' Theologi*, Læren om *den første Bevæger*.

Den nye aristoteliske Verdensanskuelse, hvor-efter Tilværelsen aabenbarer sig som en stadig Virkeliggørelse af Former i Stoffet, finder sin Afslutning i en højeste Form, et absolut fuldkomment Væsen, der netop som fuldkomment ikke kan tænkes i Forbindelse med noget Stof. Det er Tilværelsens endelige Maal, som alt stræber henimod; men det er ogsaa Tilværelsens Udgangspunkt, idet Bevægelsen forudsætter et evigt Begyndelsesprincip, og

¹⁾ Den senere Filosofi arbejder videre med Problemet, og i Nyplatonismen er Ideerne individuelle Livsvæsner, der sammenfattes i Nus til en intelligibel Virkelighed.

dette maa som absolut fuldkomment selv tænkes uforanderligt og ubevæget¹⁾). Aristoteles forestiller sig det nærmere som den rene, skuende Tænkning, der kun kan have sig selv til Genstand.

Tankegangen taber sig dog i en Række Gaader. Hvorledes kan den absolut immaterielle, hvilende, ubevægelige Tænkning sætte Universet i Bevægelse? Hvorledes er dens Forhold til de mangfoldige Former, som indarbejder sig i Stoffet? Udgaar de fra den, hvad man jo skulde synes, da den er Bevægelsens sidste Kilde, og i saa Fald paa hvilken Maade?

Nogen Besvarelse faar disse Spørgsmaal ikke. Aristoteles svinger sig med et Spring op til den første Bevæger. Den forbliver i Virkeligheden dualistisk adskilt fra den øvrige Tilværelse, ikke som en Bevægelsesforklaring, men som et idealt Maal, der faktisk ikke er meget forskelligt fra den platoniske Ideverden, ja maa betragtes som det af denne, der er blevet tilbage i Aristoteles' System i sin oprindelige, ubevægelige Utilnærmelighed.

Naar Aristoteles springer over alle de Spørgsmaal og Vanskeligheder, som knytter sig til en nærmere Forstaaelse af det første bevægende, maa det som Jaeger fremhæver, sikkert forklares af, at

¹⁾ Det absolut fuldkomne kan ikke forandres, da det saa enten maatte blive ringere eller bedre, og begge Antagelser er utænkelige (fr. 16 Rose). Jfr. de coelo 279 a 16 ff. Met. 1072 b 2 ff 1091 b 16. Med Uforanderligheden følger Ubevægelighed; thi Bevægelse er Forandring (218 b 20; jfr. 1079 b 9).

han ikke var den nøgterne Rationalist, man ofte har villet gøre ham til, men som Platon opfyldt af en iboende, man kan gerne sige religiøs Trang til at samle sit Tilværelsesbillede i et højeste Værdibegreb, et fuldkomment Gode, og dette var for ham den rene Tænkning, som derfor maatte udgøre Guds salige Væsen.

Betegnende herfor er Udtrykket i Met. 12te Bog (1072 b 3), at det første bevægende bevæger, som noget *der elskes, altsaa i Kraft af den Kærlighed, det vækker*. Her har vi netop Værdibegrebet, det elskede og tilbedte Maal, som alting higer frem imod.

At det er udfra saadanne Synsmaader, vi maa forstaa Aristoteles, bekræftes af nogle bevarede Fragmenter af Dialogen „Om Filosofi“, der efter Jaegers Undersøgelse maa antages at være nogenlunde samtidig med Metafysikens 1ste Bog, kort efter Platons Død.

Da Tilværelsen viser en Trinrække af stigende Fuldkommenhed, hedder det i fr. 16. (Rose) maa der ogsaa være et absolut fuldkomment Væsen, og dette maatte da være Gud. Her har vi Roden til det ontologiske Bevis, der gaar ud fra det absolut fuldkomne Væsen; men Guds Existens afledes hos Aristoteles ikke i et rent logisk Kunststykke af hans Fuldkommenhed; men den begrundes med den Fuldkommenhed, som Aristoteles mener at finde i Tilværelsen. Denne peger opad mod Gud. Gud er Tanke, eller noget endnu højere end Tanke, hed-

der det i et Skrift om Bønnen ¹⁾, hvis blotte Titel viser, at Aristoteles har været inde paa religiøse Baner. Og her kommer det an paa noget personlig oplevet. I fr. 15 (Rose) hedder det, at de, der indvies i de religiøse Mysterier, ikke skal lære, men *opleve eller føle (pathein)* og opnaa en vis Beskaffenhed, hvis de da er i Stand dertil.

Denne Oplevelse af det guddommelige bygger Ar. paa to Ting, paa Sjælens Oplevelser i Drømme, hvor den kan skue ind i Fremtiden, og paa Beskuelsen af Stjernehimlen med Himmellegermernes regelmæssige Løb.

Disse Ord, der jo minder om Kants berømte Ord i Slutningen af Kritik der prakt. Vernunft, støtter sig direkte til Platon, som i „Lovene“ ²⁾ afleder Gudstroen af det sjælelige Inderlivs stadig paany strømmende Væren og af Synet af Stjernernes evige Orden.

Aristoteles' Opfattelse af Sjælen er her endnu rent platonisk som i Eudemos, og intet viser vel tydeligere, hvor dybe Rødder han har i Spiritualismen, end det, at denne Opfattelse endnu findes i Skriftet om Filosofien, skønt han her har opgivet Ide-læren og fremsat en Kritik af den ligesom i Metafysiken (Jaeger 166).

Naar man lægger Mærke til disse Ting, forstaar man, at Arist. kunde faa saa stor Betydning for den hellenistiske Religionsfilosofi, som han efter talrige Vidnesbyrd har haft.

¹⁾ fr. 49 (Rose).

²⁾ 966 D.

METAFYSIKENS VIDERE UDVIKLING.

Den platoniske Dualisme, der viser sig i Mod-sætningen mellem den oversanselige første Bevæger og det hele bevægede Univers, kræver hos Aristoteles oprindelig to forskellige Videnskaber. Den ene omfatter hele den Tilværelse, hvor Bevægelsen gælder, altsaa den af Stof og Form beherskede Verden. Dette er *Fysiken*, til hvilken der som før nævnt henvises fra *Metafysikens* 1ste Bog cap. 3; den anden maa da begrænses til Læren om den ubevægede Bevæger. Denne Lære er den „guddommelige“ Videnskab (983 a 6 ff), den højeste og ypperste Filosofi ¹⁾, den oprindelige *Metafysik*. Aristoteles' *Metafysik* er altsaa oprindelig kun *Theologi*, alt andet henhører under *Fysiken*.

Da Aristoteles bygger sit Tilværelsesbillede op fra neden og behandler den sanselige Kosmos i *Fysiken* for derpaa at stige op til den oversanselige, er *Metafysik* i Virkeligheden en træffende Betegnelse for den „guddommelige“ Videnskab. Denne afløser faktisk *Fysiken* og følger efter den, ikke blot paa den ydre tilfældige Maade, at *Metafysiken* i *Skriftsamlingen* staar paa en senere Plads end *Fysiken*, skønt man som bekendt i *Alm.* forklarer Navnet herudfra.

Vi vil tydeligst faa Øje paa Delingen i de to Videnskaber ved en Betragtning af *Metafysikens* 12te Bog. Denne staar ikke i direkte Forbindelse

¹⁾ „Alle er nødvendiggere end denne, bedre er ingen“ 983 a 10.

med de øvrige Bøger, men er en sluttet Afhandling for sig, der indeholder en samlet Oversigt over den aristoteliske Tankebygning. Dette har allerede Bonitz set (Jaeger 228).

Afhandlingen falder i to skarpt adskilte Afsnit. Det første omfatter capp. 1—5 og behandler Læren om den sanselige Tilværelse i de velkendte aristoteliske Grundformer: Stof, Form, Potens, Aktus osv. Afsnittet slutter med Ordene: „Hermed har vi fremstillet, hvilke Sanseverdenens Principper er, og deres Antal“ (1071 b 1).

I cap. 6 begynder saa 2den Del med Ordene: „Da vi har opstillet tre Substanser, to, der hører til Fysiken¹⁾, og een, der er ubevægelig, skal vi nu tale om denne: der maa nødvendigvis gives en evig, ubevæget Væren“.

Altsaa: de forudgaaende fem Kapitlers Drøftelse af den sanselige Verdens Substanser betegnes uden videre som hørende til Fysiken, medens der nu begyndes paa et nyt Afsnit, som omhandler den oversanselige, ubevægede Væren. Dette er altsaa Metafysiken; thi som det hedder kort og godt allerede i Indledningen cap. 1 (1069 a 36): „hine Substanser hører til Fysiken; thi de er forbundne med Bevægelse“.

Tydeligere kan den afgørende Forskel mellem bevæget og ubevæget Væren ikke udtales. Tilvæ-

¹⁾ De bevægede Væsner falder i to Grupper: de forgængelige, der omfatter alle jordiske Væsner, og de evige, der omfatter Himmellegerne 198 a 30 — 1069 a 30.

relsen falder paa platonisk Vis i disse to Hovedformer; de har hver deres Videnskab, og det er ikke Metafysikens Opgave at udforske den hele Kategori „Væren“, men kun en Del deraf, den „højeste“ Del. Den søger, som Jaeger siger ¹⁾, efter en transcendent Væren i samme Forstand som den platoniske Ide, en Væren, der forener absolut Realitet og absolut Værdi i sig. Som i Skriftet om Filosofien søges der op til et højeste Tilværelsesmaal.

Men saaledes er Tankegangen og Opbygningen ikke overalt i den nuværende Metafysik. Dennes Begreb udvides i flere af de foreliggende Bøger til en Videnskab *om det værende overhovedet*. I denne Videnskab indgaar da baade Læren om det første bevægende og om de lavere Tilværelsesformer. Den skarpe platoniske Adskillelse mellem sanselig og oversanselig Videnskab ophører altsaa, og Læren om den første Bevæger mister for saa vidt sin isolerede Stilling. Den er ikke længere saa dominerende og samler ikke mere i den Grad al Interesse om sig som i de hidtil karakteriserede Afsnit. En Vurdering af disse Forhold maa utvivlsomt føre til at antage den ændrede Behandlingsmaade som senere og udtrykkende en stigende Fjernelse fra det platoniske.

Karakteristisk for den ændrede Opfattelse af Metafysikbegrebet er Begyndelsen af 4de Bog (1003 a 20 ff.).

¹⁾ S. 230.

Aristoteles siger her: „Der findes en Videnskab, *der undersøger det værende som saadant og hvad der tilkommer det i sig selv.* Denne Videnskab er ikke identisk med nogen af de enkelte Videnskaber; thi ingen af de andre Videnskaber behandler i Almindelighed det værende som saadant; *men de udskiller en Del af det værende* og undersøger de dette tilkommende Bestemmelser, som f. Ex. de matematiske Videnskaber“.

Som man ser, er den Videnskab, der her omtales, en ren Ontologi, en Værenslære overhovedet; den adskiller sig netop fra det hidtil behandlede Metafysikbegreb ved, at det udtrykkelig fremhæves, at den ikke behandler noget særligt Omraade af det værende, altsaa heller ikke kan begrænses til den Lære om den højeste Væren, der var den oprindelige Metafysik.

Ved denne almindelige Ontologi søger Aristoteles at slaa Bro mellem den hidtil i Fysiken behandlede Stof-Form-lære og Theologien. De kommer som ovenfor sagt nu til at indgaa som Led i en højere Fællesvidenskab. *Resultatet er blevet en udførlig Nybearbejdelse af den hele Principlære, hvorved den saakaldte første Filosofi¹⁾ kommer til at omfatte alle Hovedtrækkene af den aristoteliske Tilværelsesforstaaelse.*

Det nye Metafysikbegreb præger Bøgerne 7—9 af den foreliggende Metafysik. Her udvikles hele den aristoteliske Form- og Substanslære, som et i

¹⁾ Saaledes betegner Aristoteles den metafysiske Principlære.

sig selv afsluttet Hele, der imidlertid, paa sin nuværende Plads, aabenbart skal tjene som Indledning til Læren om den rene, fuldkomne Form, det første bevægende, der saaledes kommer til at danne Ontologiens Afslutning.

At Sammenarbejdelsen mellem det ældre og det senere Metafysikbegreb ikke har kunnet gennemføres uden Brydninger, er egentlig selvfølgelig. Disse Brydninger kan ogsaa paa sine Steder paa-vises, og det tjener da til Bekræftelse paa, at her virkelig foreligger en Ændring, som Aristoteles har været sig bevidst, uden at han dog helt har villet kassere sin tidligere Fremstilling. For os gives der gennem det hele Bevis for, at Paastanden om en filosofisk Udvikling hos Aristoteles virkelig er rigtig.

Et af de Steder, hvor Brydningen kommer tydeligst frem, er Begyndelsen af 6te Bog. Det hedder her 1026 a 24: „Man kunde være i Tvivl om, hvor vidt den første Filosofi er en almen Videnskab, eller om den maa begrænses til en bestemt Art af Væren“¹⁾. Det forholder sig ikke med den som med Fagvidenskaberne („de matematiske“), der som Geometri og Astronomi angaar bestemte Sider af Tilværelsen; *den første Filosofi maa være altomfattende*.

Her har vi altsaa den nye ontologiske Opfattelse; men kun faa Linjer højere oppe i det foregaaende adskilles den første Filosofi fra Fysik og Matematik, ikke som Universalvidenskaben fra

¹⁾ nemlig den højeste.

Specialvidenskaberne, *men som den theologiske Videnskab, der har det ubevægelige til Genstand.*

Da de to Opfattelser alsaar staar ved Siden af hinanden i samme Kapitel, er det ikke saa underligt, at Aristoteles indskyder Bemærkningen om, at der kan være Tvivl om den første Filosofis rette Definition. 1026 a 27 har han hævdet den ontologiske Opfattelse: den første Filosofi maa være altomfattende; men umiddelbart efter fortsætter han: „Hvis der nu kun gaves en fysisk Tilværelse, saa vilde Fysiken være den første Videnskab; men *hvis der er en ubevægelig Væren, saa bliver Videnskaben herom den første Filosofi*“.

Her kommer alsaar den gamle Opfattelse frem, og derpaa søger Aristoteles at harmonisere det gamle og det nye ved at sige, at den første Filosofi er almen eller altomfattende, *netop fordi den er den første*, hvilket her kun kan betyde, at den har den første eller øverste Væren til Genstand. Men da Opgaven er at finde en Videnskab om det værende som saadant, kan Læren om den højeste Væren kun tilfredsstillende denne Fordring, naar man forudsætter, at den højeste Væren principielt omfatter al Væren; kun saaledes kan den blive almindelig Ontologi.

Ved denne Fortolkning søger Aristoteles alsaar at forene de to Opfattelser, og heri følger naturligvis Kommentatorerne ham. Men der tages i saa Fald intet Hensyn til den i Begyndelsen af Kapitlet og i Begyndelsen af 4de Bog udtrykkelig udtalte Bestemmelse af den første Filosofi *som direkte omfat-*

tende alle Former for Væren uden Begrænsning til den højeste Form, ja uden specielt Hensyn til denne¹⁾.

Harmoniseringsforsøget rydder altsaa ikke Modsigelsen af Vejen, og enhver føler, hvor tvungen og kunstlet den fremsatte Fortolkning er. Men gaar vi udfra, at her foreligger to forskellige Opfattelser, som Aristoteles til forskellige Tider begge har hyl-det, og at han har optaget den nye uden helt at opgive den gamle, saa bliver det hele klart. Den nye viser os Aristoteles i Drift bort fra den plato-niske Dualisme henimod en kontinuerlig Tilværelses-forklaring.

Medens Substansbøgerne 7—9 i sig selv aaben-bart indeholder en afsluttet Tankegang, er, som al-lerede tidligere berørt, Meningen med deres An-bringelse paa deres nuværende Plads efter alt at dømme at give det almindelige ontologiske Grund-lag for Læren om den højeste Væren, den første Bevæger, der kommer til Udvikling i 12te Bog. Men baade denne og Substansbøgerne er oprinde-
lig selvstændige Skrifter, og en virkelig Sammen-arbejdelse har ikke fundet Sted²⁾; i den nuværende Skriftsamling brydes Sammenhængen ovenikøbet af Bøgerne 10 og 11; men dette skyldes formodent-
lig Udgiverne.

Alligevel kan man se Formaålet med det hele,

¹⁾ Jfr. Jaeger S. 227.

²⁾ 12te Bog er heller ikke blevet fornyet, den har jo stadig det ældre Metafysikbegreb (jfr. S. 21). Tilløb til en Fornyelse findes i Fysik 8de Bog, særlig cap. 6 (Jaeger 314).

der, som Jaeger siger¹⁾, aabenbart er Opbygningen af en Lære om det værendes mangfoldige Betydninger, af en Slags ontologisk Phænomenologi, i hvilken den ældre platoniserende Lære om den stofløse transcscendente Form ganske vist endnu eksisterer som Toppunkt uden dog mere at samle Hovedinteressen om sig.

DEN SENERE ARISTOTELES.

Aristoteles er en methodisk og kritisk arbejdende videnskabelig Aand. I plastisk Anskuelighed og skabende Fantasi staar han langt tilbage for Platon; men ved sin indtrængende Analyse af Begreberne og sin Interesse for det empiriske bringer han Filosofien mere ind i videnskabelige Baner og bliver den egentlige Grundlægger af Grækernes og dermed af Europas Videnskabelighed.

Den kritiske og empiriske Forskning fjerner i Aarenes Løb Aristoteles fra den spekulative og konstruktive Platonisme. I sine senere Aar gaar han med Iver op i et uhyre videnskabeligt *Samlerarbejde*, særlig paa Naturhistoriens og Statsforfatningernes Omraade. Dette Arbejde bringer ham i stærkere Forbindelse med den positive Fagvidenskab, hvad der atter virker ind paa hans principielle og systematiske Synsmaader.

¹⁾ S. 211.

Ved sin Interesse for Detailforskningen kommer Aristoteles til at fremme den Udskillelse af Fagvidenskaberne fra den universelle Filosofi, der paa visse Omraader (Mathematik, Astronomi, Medicin) allerede var begyndt.

Dette hans Arbejde har for saa vidt været epokegørende, som det skærpede Kravene til videnskabelig Methode i en saadan Grad, at det efter Aristoteles' Tid ikke var muligt at vende tilbage til den ældre Filosofis trygge Helhedsdannelser uden at fjerne sig fra de videnskabelige Veje, Aristoteles havde ført Tænkningen ind paa. Efter Aristoteles kommer der ganske vist atter Systemer som Stoicismen og Nyplatonismen; men de køber deres systematiske Afsluttethed ved at stille langt ringere Krav til Specialforskningen og den videnskabelige Methode end Aristoteles. Som videnskabelig Tænkner og organiserende Bearbejder af sin Samtids Viden betegner Aristoteles Oldtidens Kulmination og er vel overhovedet aldrig blevet overgaaet.

En direkte Følge af den utrættelig videre stræbende, bestandig kritisk prøvende Forskning er det netop, at Aristoteles' Tankebygning aldrig bliver et afsluttet Hele, som f. Ex. det hegelske System. I saa Henseende gælder det samme om Aristoteles som om Platon, og det er ikke noget Under, at Kunstordet „Systema“ endnu er de to store Tænkere fremmed. Den aristoteliske Tænkning er mere analyserende end sammenfattende. Vil man overhovedet anvende Kategorien Totalitet paa Aristoteles'

Filosofi, saa kan der kun være Tale om en Totalitet af Problemer, ikke af færdige Erkendelser. Og disse Problemer holdes sammen i Aristoteles' Aand ved visse ledende Tankemotiver, der overalt kommer igen, først og fremmest Begreberne Form og Stof.

Paa særlig tydelig Maade viser Betydningen af Aristoteles' Syslen med Fagvidenskaben *sig i den fortsatte Udvikling af Læren om den første Bevæger*.

Af Skriftet om Filosofien og til Dels af Bøgerne om Himlen fremgaar det, at Aristoteles oprindeligt som Platon har betragtet Himmellegerne som besjælede og selvbevægende¹⁾. Hvorledes deres Forhold til det første bevægende skal tænkes, er uklart²⁾.

Men hele Læren om det første bevægende er tidlig bleven Genstand for Kritik. Saaledes indvender Theofrast, at Antagelsen af een Bevæger kun tillader een Bevægelse, medens Planetsfærerne opviser flere saadanne. Og antager man flere Bevægere, forstaar man ikke, hvorledes en symfonisk Samvirken imellem dem kommer i Stand.

Aristoteles har taget Problemet op, men ikke naaet nogen afgørende Løsning. Af Betydning for hans videre Arbejde har først og fremmest været

¹⁾ Jfr. fr. 23—24 (Rose), De coelo 292 b 1.

²⁾ Formodentlig er Læren om Planetbesjælingen som en rent platonisk Anskuelse ældre end Læren om den første Bevæger og ikke samarbejdet med den. Netop derfor skyldes den da senere til Side.

Beskæftigelsen med Astronomerne *Eudoxos* og *Kalippos'* Sfæretheorier. Et Vidnesbyrd herom har vi i cap. 8 i 12te Bog, der ganske bryder Sammenhængen og sprænger den Skildring af den første Bevæger, som er Bogens Hovedindhold, og som vi ovenfor har fremstillet.

Af det nævnte Kapitel fremgaar, at Aristoteles har opgivet Læren om Stjernebesjælingen selv for Planeternes Vedkommende og sluttet sig til *Eudoxos'* og *Kalippos'* Lære om særlige Sfærer til Forklaring af hver enkelt Kredsbevægelse¹⁾. Men hvorfra faar disse Sfærer deres Bevægelser?

De lader sig ikke aflede af Fixstjernehimlens Bevægelse, og den fra den første Bevæger udgaende Bevægelse kan kun være een (1073 a 25). Man kommer da nødvendigvis til den Slutning, at der *ogsaa for Planetbevægelserne maa være evige og ubevægede Bevægere*. Hvor mange der maa antages, vil Aristoteles overlade til Astronomerne at udtale sig om; men han indlader sig ikke desto mindre paa en Kritik af de af *Eudoxos* og *Kalippos* opstillede Tal og mener, at der maa antages endnu flere Sfærebevægelser end de af de nævnte Astronomer opstillede.

Som man ser, sprænges den Enhed i Opfattelsen af Universet, som Aristoteles havde skaffet Ud-

¹⁾ Dog ser det *De coelo* 293 a 5 ff ud, som om Ar. altid har antaget Sfærer for Planeterne, men ikke udredet Spørgsmaalet om Sfærernes Bevægelsesevne og deres Forhold til Planetbesjælingen.

tryk gennem sin Lære om det første bevægende som den enestaaende rene Form, som Universets Gud, her fuldstændig¹⁾, og det er tydeligt, at Aristoteles ofrer sin Tribut til Fagastronomien. Det gør hans utrættelige Sandhedstrang og Forskeriver den største Ære, at han ikke er vejet tilbage for at give sig i Kast med Anskuelser, der nødvendigvis maatte nedbryde selve Grundlaget for hans Verdensbetragtning; men nogen afsluttende Gennemførelse har den nye Synsmaade, som allerede før bemærket, ikke naaet. Cap. 8 staar ganske isoleret, og i cap. 9 fortsættes den med cap. 7 afbrudte Skildring af det første bevægende. Det er derfor sikkert rigtigt, naar Jaeger antager, at cap. 8 oprindelig har hørt hjemme i en anden Sammenhæng, en Behandling af Sfærebevægerne, der ikke er naaet til Afslutning, og at Stykket efter Aristoteles' Død af Udgiverne af hans Skrifter er blevet anbragt her, hvor der tales om Universets Bevægelse²⁾.

De Vanskeligheder, der trykker baade den nye Lære om de mange Sfærebevægere og den gamle om den ene Bevæger og Forholdet imellem dem, har tidlig ægget Kritiken.

Vi har allerede nævnt Theofrasts' Bemærkninger, og senere har *Plotin* fremsat en Række træf-

¹⁾ Jfr. mit Skrift Gudsbegrebet i den græske Filosofi S. 42.

²⁾ Allerede Simplicius har i sin Kommentar til Aristoteles *De coelo* bemærket, at Drøftelsen i cap. 8 passede langt bedre i Fysiken og Astronomien end i Theologien. Jfr. Fys. 8, 6, hvor en foreløbig Drøftelse af Spørgsmaalet findes (Jfr. ovf. S. 27).

fende Indvendinger (V Enn 1, 9), der samler sig om, at de mange Bevægeres Forhold til den ene Bevæger er ganske uklart. *Enten* maatte nemlig de mange Bevægere stamme fra den første Bevæger og som intelligible Væsner indeholdes i Nus, den universelle Tanke, hvorved man vilde komme til en intelligibel Verden som hos Platon¹⁾. *Eller* ogsaa er hver Bevæger et selvstændigt Princip; men saa gaar Universets Enhed til Grunde, og det ordnede harmoniske Kosmos bliver en uholdbar Forestilling.

Medens Plotins anden Indvending er en Genoptagelse af Theofrasts ovenfor nævnte, har han en tredje, der begrundes med selve de aristoteliske Principper. Han fremhæver nemlig, at Sfærebevægerne ikke kan være ulegemlige, da Individuation og Adskillelse grunder sig paa Legemligheden, Stoffet, hvorfor det ulegemlige nødvendigvis maa være en Enhed og flere ulegemlige Bevægere altsaa en Selvmodsigelse.

Plotin gaar altsaa her ud fra den aristoteliske Lære om Stoffet som Individualiseringens Princip. Men allerede Aristoteles selv har set den hermed følgende Vanskelighed, og muligvis er det den, der har hindret ham i en videre Gennemførelse af den nye Lære. Midt i Fremstillingen af denne i 12,8 findes Indvendingen fremsat paa en Maade, der faktisk omstøder den nye Tankegang. 1074 a 34 ff.

¹⁾ Plotin opfatter jo Platons Ideer som Nus' Tanker.

hedder det, at alt, hvad der numerisk set er Flertal, har Stof; men det første Princip er ren Enteleki og stofløst, maa altsaa baade i Henseende til Begreb og Tal være eet.

Som de paagældende Linjer staar, bryder de allerede rent sproglig Sammenhængen, og logisk umuliggør de jo flere ulegemlige Bevægere, altsaa netop det, som skal læres. Jaeger formoder, at de er en Notits af Aristoteles, der har gjort Indvendingen mod sig selv. Redaktorerne har derpaa sat Notitsen ind i Texten.

Os giver den et tydeligt Vidnesbyrd om den nye Læres Brydning med den gamle, og vi forstaar, at Aristoteles ikke har kunnet naa til Afslutning.

Ogsaa her faar vi da Bekræftelse paa, at det er rigtigt i Aristoteles' Lære ikke at se et færdigt System, men en Tankebygning i Udvikling. Naar det er saa meget vanskeligere at faa Øje herfor hos Aristoteles end hos Platon, skyldes det naturligvis den Omstændighed, at de forskellige Anskuelser hos Platon kommer til Udtryk i forskellige Dialoger, medens de hos Aristoteles ligger i de samme Skrifter mellem hinanden som geologiske Lag. Ældre Partier er blevet omarbejdede og løst sammenknyttede med senere; Disciple og Udgivere har skudt uensartede Stykker sammen. Og ofte mangler vi de Mellemlid, som skal vise Udviklingens Enkeltheder. Derfor bliver Fortolkningen i mange Tilfælde ogsaa vanskelig og usikker. Men Hovedsagen er klar, og vi har set, at Metafysiken ikke er

en afsluttet Lærebog, men en Afspejling af Tanke-
arbejdets Udvikling hos den mest omfattende viden-
skabelige Aand, Oldtiden har frembragt.

Efterretninger

om

Sorø Akademis Skole

for

Skoleaaret 1924—25

ved

H. Raaschou-Nielsen.

Lærere og Funktionærer.

Under 8. Juli 1924 udnævntes Adjunkt, cand. theol. H. Rosen til Lektor.

Under 21. Juli 1924 tilstod Ministeriet Lektor Holten-Bechtolsheim Orlov til en Rejse i Grækenland fra 1. September til 30. November og bifalddt, at hans Timer i Græsk og Oldtidskundskab blev læst af cand. mag. Frk. Astrid Prip Olsen, i Engelsk af Rektor.

I Skrivelse af 27. August bifalddt Ministeriet, at Lektor Frørups Timer under hans Sygdom fra 15. August til 15. September blev læst af fhv. Lektor V. Thoresen (Latin i III Gk. og II Gk.) og af hans Kolleger.

Under 19. December bifalddt Ministeriet, at Lektor Glahns Timer under hans Sygdom i December Maaned læstes af fhv. Lektor Thoresen (Latin i II Gn., I Gn. og 4 Mb) og af hans Kolleger.

Under 24. Marts godkendte Ministeriet, at cand. mag. Nørvig antoges som Vikar for Adjunkt H. Frimodt under hans Sygdom (8. Marts—7. Maj).

Ved kgl. Resolution af 9. Maj meddeltes der Lektorerne C. J. C. Lauritzen og F. C. Matthiessen Afsked efter Ansøgning paa Grund af Alder i Naade og med Pension fra d. 31. Juli.

Fag- og Timefordelingen.

Rektor Raaschou-Nielsen: Dansk i III Gn, Latin i III Gn og I Gk	18	Lektioner
Lektor C. Lauritzen: Matematik i R, 4 Ma, 3 Ma og 1 Ma	26	„
Lektor F. C. Matthiessen: Fysik i III Gm, II Gm. I Gm, 3 Ma, 2 Ma og 1 Ma	28	„
Lektor H. Gad: Tysk i II Gn, 4 Ma, 4 Mb, 3 Ma, 2 Ma; Historie i 1 Ma	28	„
Lektor A. Glahn: Fransk i II Gn og I Gm; Latin i II Gn, I Gn og 4 Mb	23	„
Lektor J. Michelsen: Matematik i III Gk, III Gm, II Gm, II Gk + n, I Gk, I Gm og 2 Ma	34	„
Lektor J. Erlandsen: Engelsk i III Gn, I Gn, R, 2 Ma og 1 Ma; Hi- storie i 1 Mb	29	„
Lektor Gorm Hansen: Religion i III Gk + m, III Gn, I Gk, I Gm, R, 4 Ma, 4 Mb, 3 Ma, 3 Mb, 2 Ma, og 1 Ma; Historie i III Gk + m, II Gm, R, 3 Ma og 2 Ma	31	„
Lektor H. Holten-Bechtolsheim: Græsk i III Gk, II Gk og I Gk; Engelsk i III Gk + m; Oldtids- kundskab i III Gn, III Gm, II Gn, II Gm, IGk, I Gn og I Gm	32	„
Lektor, Dr. phil. H. Ussing: Dansk i I Gk, I Gn, I Gm, 2 Ma; Engelsk		

- i 3 Mb; Historie i II Gk + n, 4
Ma og 3 Mb 32 Lektioner
- Lektor K. Simonsen: Kemi i III Gm,
II Gm og I Gm; Naturfag i III Gm,
II Gm og I Gm; Naturhistorie i 2
Ma og 1 Mb; Fysik i R og 3 Mb 33 „
- Lektor V. Frørup: Latin i III Gk og
II Gk; Fransk i III Gn og R; En-
gelsk i 4 Ma og 1 Mb 31 „
- Lektor H. Rosen: Historie i I Gm,
4 Mb og 2 Mb; Tysk i 3 Mb; Ge-
ografi i R, 4 Ma, 4 Mb, 3 Ma, 3
Mb, 2 Ma, 1 Ma og 1 Mb. 32 „
- Adjunkt H. Frimødt: Dansk i 4 Mb,
3 Ma og 1 Ma; Fransk i III Gk,
III Gm og II Gk 35 „
- Adjunkt C. A. Nielsen: Matematik i
III Gn, I Gn, 2 Mb og 1 Mb; Fy-
sik i 4 Ma, 4 Mb, 2 Mb og 1 Mb;
Gymnastik i 4 Ma + b 31 „
- Adjunkt O. B. Müller: Matematik i
4 Mb og 3 Mb; Gymnastik i III G,
II G, I G, R og med ikke syngende 38 „
- Adjunkt M. Jul-Mortensen: Religion
i II Gm, 2 Mb og 1 Mb; Engelsk
i II Gn, II Gk + m, I Gk, I Gm,
3 Ma og 2 Mb; Latin i 4 Ma . . . 30 „
- Adjunkt, Dr. phil. P. Helms: Religion
i II Gk + n og I Gn; Tysk i III
Gn, R og 2 Mb; Historie i III Gn,

	III G			II G			IG			R.	4 Ma	4 Mb	3 Ma	3Mb	2Ma	2Mb	1Ma	1Mb	Sum	
	k.	n.	m.	k.	n.	m.	k.	n.	m.											
Religion	1	1*	1*	1*	1*	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	22	
Dansk	5*	5	5*	5*	5*	5	4	4	4	5	5	1	5	1	5	5	5	5	81	
Engelsk	2*	6	2*	3*	6	3*	2	5	2	6	4	4	4	4	3	3	6	6	66	
Tysk		4		5			5			4	5	5	5	5	5				48	
Fransk	6	5	5	7	4	4		5	5										41	
Latin	6	4		5	5		9	4			5	5							43	
Græsk	6			6			9												21	
Oldtidskundskab		1	1		1	1	1	2	2										9	
Historie	4*	4	4*	4*	4*	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	2	3	3	55	
Geografi										2	2	2	2	2	3	3	2	2	20	
Naturhistorie										3	2	2	2	2	2	3	3		21	
Naturfag i Gymnasiet	3	3	3	2*	2*	3	3	3	4 ³⁾										27	
Fysik			5 ³⁾			4			5 ¹⁾	2	3	3	2	2	2	2	3	3	43	
Kemi			2 ¹⁾			3			2 ¹⁾										11	
Matematik og Regning	2	2	7	2*	2*	7	3	3	7	6	6	2	6	2	7	7	6	6	91	
Skrivning											1	1	1	1	2	2	2	2	12	
Tegning											1	1	1	1	2	2	2	2	12	
Valgfri Fag: 1. Fransk.										5									5	
2. Sang ..										2*										
3. Tegning										2									2	
Sang	2*	2*	2*	2*	2*	2*	1*	1*	1*				2*	2*	2*	2*	2	2*	7	
Legemsøvelser	5*	5*	5*	5*	5*	5*	5*	5*	5*	5	4*	4*	4*	4*	4*	4*	4*	4*	36	
Sløjd el. a. Legemsarb.											1	1	2	2	2	2	2	2	14	
	42			42			42			42 ⁽⁴¹⁾	42	42	42	42	42	42	42	42	42	687

¹⁾ Klassen er delt i 2 Hold.

²⁾ Klassen er i 2 af Timerne delt i 2 Hold.

³⁾ Klassen er i 3 af Timerne delt i 2 Hold.

I Gk og I Gn.	27	Lektioner
Adjunkt H. C. P. Hjort: Naturfag i III Gk, III Gn, II Gk + n, I Gk og I Gn; Geografi i 2 Mb; Naturhi- storie i R, 4 Ma, 4 Mb, 3 Ma, 3 Mb, 2 Mb, 1 Ma.	33	„
Adjunkt M. Pedersen: Dansk i II Gm, 4 Ma, 3 Mb og 2 Mb; Tysk i I Gn; Engelsk i 4 Mb.	30	„
Adjunkt P. H. Bohn: Dansk i III Gk + m, II Gk + n, R og 1 Mb; Fransk i II Gm og I Gn	30	„
Skrive- og Sløjdlærer S. Thomsen: Skrivning og Sløjd i alle Klasser; Gymnastik i 3 Ma + b, 2 Ma + b og 1 Ma + b.	38	„
Musiklærer V. Tscherning: Sang i alle Klasser.	7	„
Musik i Lektioner paa 30 Min.	24	„
Tegnelærer, Maleren S. Neuhaus: Teg- ning i alle Klasser.	14	„
Gymnastikassistent N. H. Kelstrup: Gymnastik i alle Klasser og 4 Ti- mer med ikke syngende.	40	„

I Henhold til Ministeriets Skrivelse af 4. Juli 1924 nedsattes Lektor Glahns Timetal til 23 af Hensyn til ekstraordinære Arbejder ved Biblioteket.

Der har været 5 Hold i Sang (III G + II G, I G + R, 3 Ma + b, 2 Ma + b, 1 Ma + b), hvert med 1 Time, og dertil 2 Sammensangstimer,

1 Time med Gymnasiet og 1 med Mellemskolen; i et mindre Antal Timer har alle Hold været samlede. Der har været 8 Hold til Gymnastik.

Skoleinspektører er Lektor Frørup og Sløjdlæreren Thomsen.

Afgangsprøverne 1924.

Studentereksamen bestodes af 28, nemlig i klassisk Retning af følgende 8 med hosfølgende Resultat: K. S. Andersen (6,85), K. Bjerrum (6,57), O. T. N. Christensen (6,61), J. J. H. Clausen (6,45), T. A. H. Larsen (7,67), P. H. Petersen (6,86), P. J. E. Poulsen (7,64), C. O. Volqvartz (6,28), i nysproglig Retning af følgende 13: K. R. K. Berlin (5,48), M. V. Christophersen (5,88), A. Jensen (6,53), P. M. Klem (6,00), H. F. K. Knuhtsen (6,53), B. Lund (6,86), J. F. Mørk-Hansen (6,52), H. Rasmussen (7,30), J. J. Rasmussen (6,69), K. Thorgils (6,85), B. L. Wass (7,30), E. Wentzel-Froberg (6,53), G. Wittrup (5,40), i matematisk-naturvidenskabelig Retning af følgende 7: C. G. Beck (6,47), J. S. R. Christophersen (6,55), A. B. H. Fenger (6,52), T. F. Hogstad (7,01), E. Kaalund (6,68), V. H. Mathiesen (5,72), H. Ø. Rasmussen (7,19).

Realeksamen bestodes af 24 med følgende Udfald: B. I. Baggesen (6,87), C. J. J. Brincker (6,82), H. A. Brincker (6,71), S. C. H. Colding (5,44), N. Dam (6,73), K. Demuth (6,80), J. R. Frandsen

(5,57), A. E. H. Hansen (7,31), E. G. Hansen (6,54), H. L. Hansen (6,78), H. J. B. Hansen (7,23), H. V. M. Heilmann (6,02), P. R. Jensen (6,45), L. R. Jepsen (6,15), K. A. Johannessen (5,82), L. Johannessen (4,82), K. C. Kaalund (6,87), T. Knuhtsen (6,47), P. Larsen (7,08), P. C. Mess (5,61), L. G. Norden (6,65), H. Petersen (5,22), S. C. P. Peytz (5,30), R. J. A. Rasmussen (6,57).

Mellemskoleeksamen bestodes af 51, af hvilke 2 dimitteredes, nemlig J. Bastue Jacobsen (5,89) og H. C. Hasselbalch (5,30).

Eleverne.

Ved Udgivelsen af forrige Aarsskrift var Elevernes Antal 320, hvoraf 8 Piger.

Der dimitteredes 28 af IIIG, 24 af R og 2 af 4M.

Efter Eksamen udmeldtes af 3M H. Nytoft Pedersen, af 2M H. J. R. Frandsen, B. H. Nielsen og H. R. Sass, af 1M A. J. G. Møller.

Der optoges 75, nemlig 5 i IGk, 4 i IGn, 5 i IGM, 4 i 4M, 2 i 3M, 2 i 2M og 53 i 1M.

Skoleaaret begyndte saaledes med 336 Elever, nemlig 113 i Gymnasiet, hvoraf 8 Piger, 21 i Realklassen og 202 i Mellemskolen.

Den 6. September døde Olaf Henningsen af IGM paa Amtssygehuset af en Blodforgiftning. Han har gaaet her i Skolen fra 1 Mellemskoleklasse

og var en flittig, retlinet og lovende Dreng, om hvem vi alle, baade Lærere og Kammerater, kun har de bedste Minder.

Den 1. Oktober optoges Carlos Jakkelln Mohr i 1M og den 1. Januar Frode Andersen i 1M.

Den 31. Marts udmeldtes Ragnhild Hoffmeyer af IIGn.

Elevernes Antal er saaledes nu ($^{10}/_5$) 336.

I den følgende Fortegnelse sættes Gymnasiet efter Gennemsnittet af 3, Realklassen og Mellem-skolen af 7 Sammentællinger.

En Stjerne betegner Alumnerne.

Hvor intet Hjemsted er angivet, er dette Sorø.

Gymnasiet.

III Klasse.

Klassisk Afdeling.

1. Karl Poniatowsky Schultz Møller, f. 9. Juli 06. (Købmand M., Slagelse).
2. Rasmus Pedersen, f. 14. Januar 07. (Gaardejer P., Stavreby, Præstø).
- *3. Erik Bennetzen, f. 20. Marts 07. (Købmand B., Slagelse).
- *4. Rudolf Dahl, f. 9. December 06. (Købmand D., Vaag, Færøerne).
5. Svend Clausen, f. 14. September 07. (Sagfører C., Rudkøbing).
6. Børge Nyboe Høft, f. 14. April 06. (Fuldmægtig ved Statsbanerne H., Struer).

7. Svend Aage Christensen, f. 9. August 06. (Grosserer C. i København).
8. Anton Emil Strarup, f. 12. Maj 07. (Gaardejer S., Friheden, Sorø).

Nysproglig Afdeling.

- *1. Ernst Andersen, f. 12. September 07. (Bankfuldmægtig A., København).
- *2. Halvor Foss Fogh, f. 3. Januar 07. (Fhv. Boghandler F., København).
3. Otto Henry Simonsen, f. 15. Oktober 07. (Proprietær S., Koldemosegaard, Sorø).
- *4. Ove Buch Larsen, f. 1. Juli 07. (Kgl. Skovrider L. paa Gøddinggaard, Randbøl).
5. Christiane Elisabeth Raaschou-Nielsen, f. 27. Juni 06. (Rektor R.-N.).
- *6. Leif Waagstein, f. 16. Oktober 07. (Kommunelærer W., Thorshavn, Færøerne).
7. Svend Aage Frederiksen, f. 10. Januar 06. (Portør F.).
- *8. Carl Godfred Elberling, f. 28. Februar 06. (Rigsdagsbibliotekar E., København).
9. Caspar Laurids Skau Schrøder, f. 5. December 05. (Kassekontrollør S.).
- *10. Viggo Finn Thomsen Ryhave, f. 22. Januar 07. (Direktør R., København).
- *11. Kaj Børge Hertz, f. 17. December 06. (Grosserer H., København).
12. Inga Margrethe Rasmussen, f. 19. December 06. (Afd. Skomager R.).

13. Louise Knudsen, f. 2. Februar 07. (Landmand K.).
14. Sigurd Johan Anton Løvengreen, f. 26. Januar 06. (Ingeniør L., Svendborg).
15. Svend Mogens Wilken Rosenquist, f. 26. Maj 06. (Oberstløjtnant R., Slagelse).

Matematisk Afdeling.

- *1. Walter Thorkild Førster, f. 22. Oktober 07. (Maskinmester F., Fredericia).
- *2. Karl Gustav Hagemann Hasselbalch, f. 16. September 07. (Dr. med., Godsejer H., Borupgaard, Snekkersten).
3. Dan Frørup, f. 6. Januar 07. (Lektor F.).
4. Else Damgaard Nielsen, f. 28. Maj 08. (Lærer N., Horsebøg Skole, Sorø).
- *5. Ebbe Wisgaard Lauridsen, f. 18. September 07. (Lærer L., Slagelse).
6. Poul Grønbeek, f. 6. Januar 07. (Postkontrolør G., Kalundborg).
7. Holger Stoltz Andersen, f. 25. September 06. (Handelsagent A., Korsør).
8. Povl Hansen, f. 23. April 06. (Tandlæge H.).
- *9. Børge Lund, f. 21. November 07. (Kontorchef L., Gentofte).
- *10. Poul Christian Kann, f. 19. Februar 07. (Prokurist K., Skelskør).
- *11. Verner Boesgaard, f. 11. September 06. (Gaardejer B., Humble).

- *12. Kaj Theodor Wiibroe Segel, f. 28. Februar 06. (Læge S., Humble).
- *13. Torarin Evensen, f. 4. August 07. (Afd. Provst E., Thorshavn, Færøerne).

II Klasse.

Klassisk Afdeling.

1. Doron Julius Bechmann Neuhaus, f. 26. September 09. (Kunstmaler, Tegnelærer N., Frederiksberg, Sorø).
- *2. Carl Emil Skjerbek, f. 6. Februar 07. (Afd. Provst S., Vester Hæsinge).
3. Harald Alfred Jespersen, f. 10. September 08. (Sognepræst J., Slaglille).
- *4. Jørgen Buemann Worm, f. 14. Februar 09. (Købmand W., Skive).
- *5. Frode Sand, f. 27. Juli 05. (Førstelærer S., Gammelby, Stouby).
- *6. Hans Ejgil Sand, f. 2. Februar 07. (Broder til Nr. 5).
- *7. Samuel Georg Trygve Samuelsen, f. 16. September 07. (Syssemand, Folketingsmand S., Fuglefjord, Færøerne).
- *8. Erik Kaas Neergaard, f. 10. November 08. (Førstelærer N., Ønslev, Eskildstrup, Falster).
- *9. Ove Henri Bruun de Neergaard, f. 12. Juli 07. (Hofjægermester B. de N., Skjoldenæsholm, Ringsted).
10. Jørgen Elkær Hansen, f. 12. Marts 07. (Førstelærer H., Frederiksberg, Sorø).

Nysproglig Afdeling.

1. Bodil Marie Strarup, f. 14. Juli 08. (Gaardejer S., Sorø).
2. Ingrid Andrea Christophersen, f. 13. April 08. (Plejefader, Husejer Chr.).
3. Stig Axelsen Drejer, f. 19. Oktober 07. (Sognepræst A. D., Pedersborg, Sorø).
- *4. Gunnar Grønbæch Anker Larsen, f. 10. Maj 07. (Bagermester A. L., København).
5. Helen Gorm Hansen, f. 19. April 08. (Lektor G. H.).
- *6. Mogens Julius Clausen, f. 21. Februar 08. (Afd. Apoteker C., København).
7. Erik Borum, f. 27. Februar 08. (Dommer B., Ringkøbing).
- *8. Claes Preben Schierbeck, f. 17. Maj 08. (Læge S., København).
- *9. Knud Damkier, f. 5. Juli 08. (Afd. Redaktør D., Rudkøbing).
- *10. Oluf Nicolai Willemann Thron, f. 29. August 06. (Fhv. Kolonibestyrer T., København).

Matematisk Afdeling.

- *1. Sten Lindhard, f. 18. November 08. (Professor ved Landbohøjskolen L. i Lyngby).
2. Poul Schrøder, f. 11. Juni 07. (Broder til Nr. 9 i III Gn).
- *3. Gunnar Seidenfaden, f. 24. Februar 08. (Politimester S., Tønder).

- *4. Peter Martin Clausen, f. 15. Januar 09. (Fhv. Trafikkontrollør C., Slagelse).
- *5. Gudmund Evensen, f. 18. Maj 08. (Afd. Kolonibestyrer E., Egedesminde).
- *6. Gudmund Magnussen, f. 12. April 08. (Direktør M., København).
- *7. Gunnar Erik Max Faarup, f. 2. December 08. (Afd. Grosserer F., Esbjerg).
- *8. Svend Friis, f. 12. Juli 06. (Gaardejer F., Kopsholdt, Havslund).
- 9. Karl Kjær Larsen, f. 30. April 08. (Gaardejer L. paa Kongsgaard, Broby, Sorø).

I Klasse.

Klassisk Afdeling.

- 1. Poul Max Richard Hallenberg, f. 7. Juli 09. (Driftsbestyrer H., Slagelse).
- 2. Aage Christensen, f. 23. April 08. (Provst C., Højby).
- 3. Holger Frandsen, f. 20. December 08. (Tømrermester F., Nykøbing, Sjælland).
- *4. Jens Christian Johannesen, f. 28. August 08. (Afd. Skibsfører J., Thorshavn, Færøerne).
- *5. Jens Henning Lang Jensen, f. 16. Maj 09. (Lærer J., Kvislemark, Sandved).
- 6. Erik Als, f. 4. September 07. (Afd. Sparekassedirektør A., Aalborg).
- *7. Eyvind Olesen, f. 5. Januar 07. (Købmand O., Svallerup, Kalundborg).

Nysproglig Afdeling.

1. Ernst Madsen, f. 22. November 07. (Fhv. Købmand M., Kalundborg).
2. Hans Heje Mølmark, f. 31. Juli 09. (Afd. Læge M., Odense).
3. Jørgen Perch Nielsen, f. 22. Maj 09. (Kontrollør N., Nykøbing F.).
4. Peter Johansen Charles Eugen de Neergaard, f. 17. Maj 09. (Godsejer de N., Gyldenholm).
5. Ove Christian Ernest Moltke, f. 5. August 08. (Greve, Godsejer M., Basnæs, Skelskør).
- *6. Viggo Percy Hartmann Bjerre, f. 19. Maj 08. (Kancellist B., Oslo).
7. Erik Christian Tage Jensen, f. 29. September 09. (Parcellist J., Borød, Sorø).
- *8. Niels Holm Poulsen, f. 14. Februar 09. (Afd. Læge P., Korsør).
- (9). Lennard Knud Beck, f. 3. Februar 08. (Generalkonsul B., Brooklyn, New York).
- *10. Gregers Tage Nielsen, f. 8. Februar 08. (Prokurator N., Sandved).
- *11. Jørgen Dam, f. 4. Oktober 08. (Fru D., Hellerup).
- *12. Georg Otto Henrik Høyer, f. 21. Oktober 09. (Bagermester H., Korsør).
- *13. Erik Anders Wilhelm Holm, f. 12. August 09. (Stationsforstander H., Gørlev).
- *14. Bjørn Aage Wilhelmsen, f. 21. Juni 09. (Lærer W., Rannerød Skole, Hulsig St.).

- *15. Mogens Peter Mynster Boisen, f. 15. Februar 10. (Afd. Herredsfuldmægtig B., Odder).
- 16. Carl Mylius Aarsø, f. 7. Februar 09. (Urmager Aa., Køge).
- 17. Hakon Lundgaard, f. 30. Juli 09. (Ejendoms­mægler L., Nyvangsgaard, Kalundborg).
- *18. Poul Wilhelm Kaalund, f. 16. December 08. (Isenkræmmer K., Rudkøbing).
- *19. Bjarni Dahl, f. 15. December 07. (Købmand D., Vaag, Suderø, Færøerne).
- 20. Vilhelm Kjødtt, f. 31. Juli 09. (Overretssag­fører K., Kalundborg).

M a t e m a t i s k A f d e l i n g .

- 1. Orla Holger Schubert Oisen, f. 25. Oktober 09. (Fabrikant O., Slagelse).
- *2. Sten Hagemann Hasselbalch, f. 20. Sep­tember 09. (Broder til Nr. 2 i IIIGm).
- 3. Frede Bording, f. 23. Juni 08. (Højskolefor­stander B., Ry).
- 4. Palle Lorentz Welsch Hjorth, f. 29. Februar 08. (cand. pharm. H.).
- 5. Aage Nissen, f. 2. Februar 08. (Kommune­bogholder N., Korsør).
- 6. Helge Erik Lund Rasmussen, f. 5. No­vember 08. (Amtsvejinspektør R.).
- *7. Bjørn Aage Abel, f. 20. August 08. (Forpagter A., Gl. Lellingegaard, Lellinge).
- *8. Poul Andreas Diemer, f. 5. Januar 08. (Ad­junkt D., Haderslev).

- *9. Villum Benedikt Rasmussen, f. 23. Januar 09. (Sognepræst R., Mandø).
- *10. Helge Faber, f. 5. Januar 09. (Overlæge, Dr. med. F., Montebello, Helsingør).
- 11. Dan Trier Fink, f. 10. Oktober 08. (Arkitekt F., Aabenraa).
- *12. Sjurður Dahl, f. 8. August 09. (Købmand D., Vaag, Færøerne).
- 13. Ejner Jensen, f. 29. Maj 08. (Købmand J., Nyrup).
- *14. Svend Georg Conrad Kamman, f. 20. April 08. (Oberstløjtnant K., Odense).
- 15. Carl Erik Wiskinde Jensen, f. 15. Januar 09. (Fabrikant J., Frederiksberg, Sorø).
- 16. Arne Hollnagel, f. 9. August 09. (Maskinmester H., Korsør).
- 17. Carl Christian Henrik Castenschiold, f. 10. Juli 07. (Godsejer, Hofjægermester C. paa Borreby, Skelskør).
- *18. Mogens Lützhøft Kongsted, f. 9. December 08. (Tømmerhandler K., Gentofte).
- *19. Erik Haug, f. 24. Juni 08. (Generaldirektør H., Siam).

Realklassen.

- *1. Evald Andreasen, f. 9. Oktober 09. (Købmand A., Ruds Vedby).
- 2. Ernst Richard Quirinus Jensen, f. 11. Februar 08. (Stenhugger J., Frederiksberg, Sorø).

- *3. Axel K a s t e n, f. 4. Oktober 09. (Købmand K., Vejen).
- *4. Dan Gunnar D i e m e r, f. 2. Januar 07. (Broder til Nr. 8 i IGm).
 - 5. Hans Poul Kristen A n d e r s e n, f. 10. Februar 09. (Overportør A., Frederiksberg, Sorø).
 - 6. Ole Alban K n u d s e n, f. 21. Juni 09. (Rentier K.).
- *7. Claus Adam Schall H o l b e r g, f. 19. Maj 08. (Forfatter H., København).
- *8. Mogens Villum W a s s a r d, f. 22. Maj 08. (Afd. Toldforvalter W., Svendborg).
 - 9. Frithjof Henry B a y, f. 1. Oktober 07. (cand. phil. B., Federated Malay States).
- 10. Axel Børge J a c o b s e n, f. 2. April 09. (Skomagermester J.).
- 11. Christian Albert Egede J e n s e n, f. 10. April 08. (Afd. Gaardejer J., Haarslev, Sandved).
- 12. Henning T h o r k i l s e n, f. 15. Juni 09. (Proprietær T., Gundsømagle, Viksø).
- *13 Kaj Helge W a g n e r, f. 21. Februar 08. (Kontorchef W., København).
- 14. Torsten Barfod Dornonville d e l a C o u r, f. 14. Juni 07. (Proprietær de la C., Frederiksberg, Sorø).
- 15. Svend Aage A b r a h a m s e n, f. 18. September 08. (Portør A., Frederiksberg, Sorø).
- 16. Jørgen Verner Stubbe T e g l b j e r g, f. 21. Marts 08. (Assistent T.).

17. Frode Westergaard, f. 5. Juli 08. (Afd. Bankbogholder W., København).
18. Alberto Toribio Padilla Hernandez Bang, f. 16. April 08. (Godsejer B., Taarnholm, Korsør).
19. Niels Erik Rasmussen, f. 4. Marts 09. (Gaardejer R., Stenmagle).
20. Mogens Werner, f. 4. April 08. (Bankdirektør W., Slagelse).
21. Theodor Bertel Jochimsen, f. 9. November 07. (Afd. Ingeniør J., København).

Mellemskolen.

4. Klasse a.

- *1. Peter Lovmand Laursen Hvid, f. 1. Februar 09. (Købmand H., Knebel).
- *2. Niels Peder Poul Overdrup Pedersen, f. 8. Juli 10. (Branddirektør P., Slagelse).
3. Thyge Vilhelm Kragh, f. 7. Juli 10. (Sognepræst K., Skelskør).
4. Poul Eigil Vissing, f. 13. November 09. (Direktør V., København).
- *5. Johannes Jørgensen, f. 25. December 09. (Sognepræst J., Nordrup, Farringløse).
6. Johannes Busch, f. 9. Juni 10. (Sognepræst B., Blidstrup, Græsted).
7. Carl Emil Kragerup, f. 1. November 09. (Gaardejer K., Pedersborg, Sorø).
8. Kaj Hjort Clausen, f. 4. December 10. (Læge C.).

9. Niels Jørgen Leo Willert Pedersen, f. 9. Januar 10. (Proprietær P., Krebshuset, Sorø).
- *10. Jørgen Thorkild Hertz, f. 25. Oktober 08. (Fabrikant H., Randers).
- *11. Niels Hansen Bay, f. 20. Maj 10. (Overretssagfører B., Vejle).
- *12. Poul Heinrich Louis Jensen, f. 16. November 10. (Grosserer J., København).
13. Kaj Christian Laurits Willert Pedersen, f. 9. Januar 10. (Broder til Nr. 9).
- *14. Mogens Christian Glud, f. 14. Maj 09. (Proprietær G., Store-Hovedgaard).
- *15. Frode Birkedahl Sundvig, f. 7. Maj 09. (Kaptajn S., København).
16. Svend Erik Hilarius-Kalkau, f. 22. Januar 08. (Proprietær K., Lyngø, Sorø).
- *17. Peter Helge Kaalund, f. 3. Juni 09. (Godsforvalter K., paa Skjoldenæsholm, Ringsted).
- *18. Torben Mørck, f. 16. September 09. (Forpagter M., Nordruplund, Munkebjergby).
19. Karl Evald Kristiansen, f. 19. Februar 09. (Fabrikant K., Frederiksberg, Sorø).
- *20. Poul Richard Gottschalk Møller, f. 10. September 08. (Afd. Vinhandler M., København).
21. Ove Ejler Schrøder, f. 30. November 08. (Broder til Nr. 9 i IIIGn og Nr. 2 IIGm).
22. Gregers Ludvig Bayard Ulrich, f. 17. Oktober 09. (Købmand U., Slagelse).
23. Leif Jochimsen, f. 24. Oktober 09. (Broder til Nr. 21 i R).

24. Fritz Arnth Hasselbalch, f. 26. August 10. (Godsejer H., Løvegaard, Høng).

4. Klasse b.

- *1. Karmark Obel Skjerbek, f. 18. Februar 09. (Broder til Nr. 2 i IIGk).
- *2. Kjeld Seyer-Hansen, f. 13. August 09. (Proprietær S.-H., Bredeløkke, St. Hedinge).
3. Aage Christensen, f. 27. Marts 10. (Ene-lærer C., Toftebjerg, Tranebjerg).
- *4. Palle Bjerrum, f. 10. Juni 09. (Trafikassistent B., København).
- *5. Svend Trøst Emborg, f. 12. Februar 10. (Seminarielærer E., Vordingborg).
- *6. Niels Kristensen Stampe, f. 7. Februar 08. (Gaardejer S., Rødding, Skive).
- *7. Carl Christian Bohn, f. 20. Oktober 10. (Proprietær B., Hillerød).
- *8. Erik Jacob Wagner, f. 13. Oktober 09. (Broder til Nr. 13 i R).
9. Ulf Finn Kongshaug Henriksen, f. 23. Februar 10. (Entreprenør H., København).
- *10. Svend Emil Nielsen, f. 12. September 10. (Afd. Slagter N., Tistrup, Varde).
11. Ejgil Villy Nielsen, f. 4. April 11. (Pleje-fader, Automobilejer Støvring).
- *12. Erik Jensen, f. 31. Januar 10. (Grosserer J., Nyborg).
- *13. Ejner Johannes Jørgensen, f. 23. Maj 10. (Lærer J., Frydendal, Mørkøv).

- *14. Ernst Gudmund Brem, f. 17. Oktober 08.
(Skovrider B., Katholm, Aalsø).
- 15. Alf Rasmussen Krogh, f. 6. November 10.
(Bogtrykker R. K.).
- *16. Erik Wladimir Stanislaus Christiani, f.
11. August 08. (Telegrafbestyrer C., Seydis-
fjord).
- 17. Carl Christian Petersen, f. 22. Juni 10.
(Købmand P.).
- 18. Ejnar Emil Johannes Petersen, f. 13. Sep-
tember 10. (Fabrikant P., Haugerup, Sorø).
- 19. Carl Oluf Johan Poul Wassmann, f. 6.
April 10. (Afd. Førstepræst W. i Grønland).
- 20. Jørgen Emil Ellbrecht Grubbe-Regersen,
f. 27. Februar 09. (Fuldmægtig i Finans-
ministeriet, Kammerjunker G.-G.).
- 21. Boris Harald Valdemar Berg, f. 18. Juni 09.
(Direktør B., København).
- 22. Carl Valdemar Thomas Neergaard Jacobsen,
f. 9. Oktober 08. (Købmand J.).
- 23. Gunnar Knudsen, f. 30. Maj 10. (Købmand
K., Ringe).

3. Klasse a.

- 1. Søren Vilhelm Gundersen, f. 23. September
10. (Ingeniør G., Makassar, Celebes).
- *2. Asger Knud Hansen, f. 27. Juli 11. (Gros-
serer H., København).
- *3. Otto Valdemar Hagemann, f. 2. November
10. (Godsejer H., Bergsjøholm, Ystad).

4. Frank Edvard Horn, f. 7. Februar 10. (Telegrafist H., Shanghai).
5. Leo Cordes, f. 16. Oktober 10. (Muremester C., Aalborg).
6. Karl Johan Jensen, f. 12. April 11. (Slagtermester J.).
7. Niels Henning Peter Axelsen, f. 6. Juni 10. (Direktør A., Slagelse).
8. Hans Ejnar Jensen, f. 24. September 11. (Landpost J., Frederiksberg, Sorø).
9. Helge Breinhold Hansen, f. 8. August 10. (Bager H., Frederiksberg, Sorø).
10. Jørgen Weilbye-Jensen, f. 11. September 11. (Trafikkontrollør W.-J.).
11. Johan Frederik Bøttger, f. 19. August 11. (Proprietær B.).
12. Povl Leth Sørensen, f. 5. August 10. (Fhv. Forstander S., Frederiksberg, Sorø).
- *13. Knud Erik Balle, f. 17. Maj 11. (Seminarieforstander, Provst B., Godthaab, Grønland).
14. Jonas Bruun, f. 3. Juli 11. (Højesteretssagfører B., København).
15. Erik Bernhard Haase, f. 1. April 11. (Afd. Kaptajn H., København).
16. Axel Hanson, f. 8. September 09. (Gartner H.).
- *17. Flemming Kiørboe, f. 24. Marts 10. (Afd. Læge K., København).
18. Hans Christian Steen Jørgensen, f. 9. Maj 10. (Afd. Købmand J.).

- *19. Carl Gustav Claus Gunnar van der Aa Kühle, f. 28. August 10. (Forpagter, cand. juris v. d. A. K., Charlottenlund, Lohals).
- 20. Hans Louis Elleberg Eliassen, f. 6. August 09. (Repræsentant E., Ringsted).
- 21. Steen Gylling Folkmann, f. 9. Juli 10. (Værkfører F., Jyderup).
- *22. Niels Sigismund Lunn, f. 3. December 10. (Kaptajn L., København).
- 23. Niels Svend Ove Nielsen, f. 28. September 11. (Malermester N., Ringsted).
- 24. Erik Castenschield, f. 5. Juli 11. (Broder til Nr. 17 i IGm).

3. Klasse b.

- *1. Eigil Hans Aage Nielsen, f. 16. August 10. (Afd. Ingeniør N., Hellerup).
- 2. Hans Henriksen Ussing, f. 30. December 11. (Lektor, Dr. phil. U.).
- *3. Stig Aage Hansen, f. 11. December 09. (Tegneren Anton H., København).
- 4. Gunni Dalmark, f. 14. Maj 11. (Akademi-læge D.).
- 5. Ole Gunnar Ravnsgaard Nielsen, f. 11. Juli 11. (Cyklehandler N.).
- *6. Hans Olsen Müller, f. 12. Maj 11. (Mejeri-bestyrelse M., Egholm, Skævinge).
- 7. Hans Ivar Helge Hansen Roed, f. 11. November 10. (Ejendomshandler R., Frederiksberg, Sorø).

8. Svend Petersen Moring, f. 22. Juli 11. (Afd. Gaardejer P., Pedersborg, Sorø).
9. Ernst Herman Georg Sylvander, f. 10. September 09. (Hoffotograf S., Stockholm).
- *10. Erling Lang Jensen, f. 11. August 11. (Broder til Nr. 5 i IGk).
11. Erik Christian Ferdinand Møller, f. 6. Maj 11. (Telegrafbestyrer M.).
- *12. Erik Axel Gundlach Petersen, f. 16. September 11. (Af. Ingeniør P., Oslo).
13. Jochum Rosendahl Holm, f. 22. September 10. (Ingeniør H., Nyraad, Vordingborg).
14. Adam Otto Dannekiold-Samsøe, f. 8. August 10. (Maleren Grev D.-S., København).
15. Jørgen Leonardo Correll, f. 9. Marts 10. (Afd. Slagtermester C.).
16. Manfred Wharton Hamerik, f. 3. April 10. (Afd. Professor H., København).
17. Jakob Knud Jensen, f. 13. August 10. (Restauratør J., Korsør).
- *18. Mogens Christensen, f. 28. December 11. (Afd. Restauratør C., København).
19. Knud Felding, f. 5. November 11. (Læge F., Borup).
20. Poul Otto Jørgensen, f. 14. November 10. (Sadelmager J.).
21. Kay Emil Hertz, f. 7. November 10. (Bankdirektør H., Christianshus, Kokkedal).
22. Gunnar Marschall, f. 20. Marts 10. (Afd. cand. pharm. M., København).

2. Klasse a.

1. Asger Hoff Nielsen, f. 28. Januar 13. (Fhv. Købmand N.).
2. Svend Willert Pedersen, f. 26. Marts 12. (Broder til Nr. 9 og 13 i 4Ma).
3. Hans Jørgen Mortensen, f. 28. Maj 13. (Købmand M.).
4. Alfred Olaf Jensen, f. 16. April 12. (Skræder J.).
5. Alf Hagedorn Brandt, f. 20. November 11. (Vognmand B., Lyngø).
6. Adolf Henry Willert Pedersen, f. 4. Februar 11. (Broder til Nr. 2).
7. Henrik Salomon Lindegaard, f. 24. Juli 12. (cand. pharm. L., Flemløse).
8. Jens Otto Hee, f. 16. November 09. (Købmand H.).
9. Julius Ib Brask Nielsen, f. 22. Marts 11. (Borgmester, Grosserer N., Skive).
10. Vagn Pedersen Steengaard, f. 8. April 12. (Forpagter S., Ottestrup, Farringløse).
11. Poul Henrik Jørgensen, f. 17. Februar 11. (Broder til Nr. 5 i 4Ma).
- *12. Niels Lyngø Stærmose Madsen, f. 24. August 12. (Skovrider M. i St. Hjøllund Plantage).
13. Tage John Kay Schrader, f. 20. November 11. (Ingeniør S., Concordia, Argentina).
14. Erik Johannes Petersen, f. 15. Juli 11. (Parcellist P., Lyngø-Eskildstrup, Sorø).
15. Niels Mogens Ellerhusen Brix, f. 22. Marts 12. (Afd. Apoteker B., København).

16. Otto Herman Schousboe, f. 29. Oktober 10. (Grosserer S., København).
17. Hans Qvade Rasmusen, f. 16. August 10. (Direktør R., Korsør).
18. Christian August John Herman Jensen, f. 4. December 11. (Repræsentant J.).
19. Erik Bredahl Hansen, f. 23. Oktober 11. (Skovfoged H., Frederikslund, Kindertofte).
20. Uffe Assing, f. 16. September 11. (Branddirektør, Sagfører A., Ringsted).
- *21. Carl Johan Stærmose Madsen, f. 31. Januar 11. (Broder til Nr. 12).
22. William Theodor Malling, f. 23. Juli 10. (Jægermester M., Humble).
23. Hakon Haagen Ipsen, f. 9. Juli 11. (Skovrider I., Giesegaard).
24. Frode Andersen, f. 24. Maj 12. (Lærer A., Næsby ved Sorø).
25. Kai Cordes, f. 19. April 12. (Broder til Nr. 5 i 3a).
26. Edvard de Neergaard, f. 26. Februar 13. (Broder til Nr. 4 i IGn).
27. Bengt Arne Fosselius, f. 23. December 12. (Ingeniør F., København).
28. Aage Budolph Hansen, f. 29. Juni 12. (Hotel-ejer H.).

2. Klasse b.

- *1. Knud Green-Andersen, f. 29. April 12. (Sagfører, Godsforvalter G.-A., Slagelse).

2. Hans Valdemar Frederiksen, f. 27. Marts 12. (Broder til Nr. 7 i III Gn).
3. Christian Andresen Balslev, f. 7. Maj 12. (Sognepræst B.).
- *4. Poul Erik Knuhtsen, f. 4. December 11. (Landbrugskandidat K., Sneslev).
5. Hans Jørgen Winther, f. 23. Januar 12. (Fhv. Købmand W., Ringsted).
6. Jens Henningsen, f. 12. Juli 12. (Afd. Ingeniør H., København).
7. Axel Müller, f. 26. Marts 13. (Adjunkt M.).
8. Ivar Christensen, f. 12. Maj 12. (Revisor C., København).
9. Per Bisgaard Dam Larsen, f. 2. November 11. (Forpagter L., Ny Lellingegaard, Lellinge).
10. Frantz Gerhard Rosendahl Holm, f. 21. Januar 12. (Broder til Nr. 13 i 3b).
11. Hans Hein Nielsen, f. 2. September 12. (Plejefader Automobilejer Støvring).
12. Valdemar Otto Jørgen Petersen, f. 20. August 11. (Installatør P., København).
13. Kay Rothe Hansen, f. 31. August 10. (Træhandler H.).
14. Gunnar Biering, f. 10. September 11. (Udsendt General-Konsul B., Kowno, Lithauen).
15. Ebbe Carl Ferdinand Nybroe, f. 16. Maj 12. (Læge N., Tornemark, Sandved).
16. Ludvig Reenberg Sass, f. 5. September 10. (Proprietær S., Aarhus).

17. Niels Rønholt, f. 23. September 11. (Forpagter R., Sophienholm, Tølløse).
18. Birger Torben Mols Rasmussen, f. 21. April 10. (Læge R., Ourø, Holbæk).
19. Mogens Worm Mortensen, f. 30. August 12. (Trafikassistent M.).
20. Børge Sibbern, f. 24. Marts 12. (Barber S.).
- *21. Erik Frithjof Edgar Simeon Fencker, f. 17. Marts 11. (Kolonibestyrer F., Egedesminde).
22. Peter Frode Bjørn Jensen, f. 21. Januar 12. (Broder til Nr. 17 i 3Mb).
23. Vilhelm Holbek Colding, f. 16. September 11. (Konditor C.).
24. Ebbe Frausing, f. 23. Juli 11. (Landmand F., Borød-Flinterup, Sorø).
25. Poul Bernhard Volstrup Petersen, f. 27. Juli 11. (Murermester P., Frederiksberg, Sorø).
26. Carl Axel Sværd, f. 15. Maj 10. (Restauratør S., København).
27. Aage Erik Ejner Julius Mathiesen, f. 3. April 11. (Kolonibestyrer M., Nanortalik, Grønland).
28. Viggo Valentin Hansen, f. 1. Marts 12. (Sagfører H., Slagelse).
29. John Alf Betzonich Steffensen, f. 25. April 12. (Forfatter S., København).

1. Klasse a.

1. Aage Hjelm Hansen, f. 31. Oktober 13. (Afd. Førstelærer H., Vigersted).

2. Niels Ulrik Bøttger, f. 4. Oktober 13. (Broder til Nr. 11 i 3a).
3. Frode Førster, f. 11. Oktober 12. (Broder til Nr. 1 i III Gm).
4. Torben Lund Rasmussen, f. 5. Juni 13. (Broder til Nr. 6 i I Gm).
5. Knud van Wylich-Muxoll, f. 24. April 13. (Toldforvalter v. W.-M., Fredensborg).
6. Vagn Daniel Lehmann Schrader, f. 23. December 12. (Broder til Nr. 13 i 2a).
7. Thorkild Andersen, f. 30. November 12. (Plejemoder, Dameskræderinde A., København).
8. Mogens Hakon Jul-Petersen, f. 1. Oktober 13. (Proprietær J.-P.).
9. Evald Elleberg Eliassen, f. 20. August 11. (Broder til Nr. 20 i 3Ma).
10. Frede Andersen, f. 10. Oktober 12. (Savværksejer A.).
11. Arne Jensen, f. 11. Februar 12. (Købmand J., Snesere).
12. Knud Erland Jensen, f. 23. August 12. (Gasværksbestyrer J.).
13. Viggo Emil Jähnigen Mikkelsen, f. 12. Marts 13. (Bankdirektør M.).
14. Bjørn Jensen, f. 14. November 13. (Broder til Nr. 12 i 4Mb).
15. Jakob Kejlskov Jørgensen, f. 23. Juli 13. (Amtsraadsmedlem Gaardejer J., Søgaard, Suserup).

16. Hans Birk Larsen, f. 3. August 12. (Fhv. Gaardejer L.).
17. Vagn Petersen, f. 26. August 12. (Fabrikant P., Skanderborg).
18. Svend Erik Krog-Meyer, f. 14. Juli 13. (Fhv. Sognepræst K.-M.).
19. Børge Bjødstrup Andreasen, f. 27. Januar 14. (Karetmager A.).
20. Henning Palsbo, f. 6. April 11. (Amtsforvalter P., Tønder).
21. Poul Georg Knud Harder, f. 25. August 12. (Overretssagfører H., Rudkøbing).
22. Poul Gunnar Tristan Nielsen, f. 16. Juli 13. (Trafikassistent N.).
23. Helge Viggo Harald Lerche Jensen, f. 8. November 12. (Telefonmester J.).
24. Georg Tristan Nielsen, f. 22. Februar 12. (Broder til Nr. 22).
25. Knud Ove Holm, f. 21. Juli 12. (Lærer H.).

1. Klasse b.

1. Johannes Frederik Emmerik Wedel, f. 29. August 13. (Proprietær W.).
2. Jørgen Kruise Rasmusen, f. 27. Maj 13. (Fabriksingeniør R., Korsør).
3. Jakob Mogens Andersen, f. 11. November 13. (Dyrlæge A., Rudkøbing).
4. Hans Christian Bruun Wamsler, f. 23. Januar 13. (Smedemester W., Broby, Sorø).

5. Carl Christian Søren Langkjær, f. 7. Oktober 12. (Murermester L.).
6. Jørgen Anton Petersen, f. 23. Maj 13. (Købmand P., Slagelse).
7. Arne Berg Stauning, f. 18. September 12. (Installatør S., Aalborg).
8. Frode Worm Leonhard, f. 11. Marts 13. (Fhv. Proprietær L., Juliedal).
9. Christian Friedrich Bruhn, f. 25. Juni 12. (Dr. phil. B., Kastrup).
10. Hans Peter Eyvind Kai Jacobsen, f. 25. Juni 13. (Malermester J., Frederiksberg, Sorø).
11. Anders Spärck Hasselbalch, f. 11. September 13. (Broder til Nr. 2 i III Gm og Nr. 2 i I Gm).
12. Kaj Helweg Hartmann, f. 23. November 12. (Restauratør H., København).
13. Bror Johan van der Aa Kühle, f. 8. Juni 13. (Broder til Nr. 19 i 3Ma).
14. Søren Vilhelm Stausholm, f. 25. November 12. (Afd. Vinhandler S., København).
15. Richard Alexander Rørdal, f. 24. Juni 12. (Grosserer R., København).
16. Harry Aurelius Jensen, f. 4. September 13. (Afd. Bager J.).
17. Niels Peter Jensen, f. 22. August 13. (Broder til Nr. 6 i 3Ma).
18. Preben Rothe Hansen, f. 24. Februar 13. (Broder til Nr. 13 i 2Mb).
19. Peter Frederik Fabricius, f. 12. Februar 13. (Godsejer F., Gjerdrup, Skelskør).

20. Werner Immanuel Jensen, f. 15. Maj 13.
(Kreaturhandler J., Frederiksberg, Sorø).
 21. Per Ingvard Henrik Linnemann Wulff Schmidt,
f. 18. Maj 12. (Proprietær S., Fuglagergaard,
Sorø).
 22. Laurits Theophil Harald Jørgensen, f. 11.
November 12. (Godsejer J., Søllestedgaard,
Søllested).
 23. Børge Peter Correll, f. 1. Juni 13. (Kreatur-
handler C.).
 24. Ernst Immanuel Culmsee Elvertorp, f. 8.
August 12. (Murermeister E., Frederiksberg,
Sorø).
 25. Svend Olav Sørensen, f. 20. September 10.
(Lærer S., Vollerslev Skole, Østervang).
 26. Einar Christian Herman Mogensen, f. 16. Juni
13. (Apoteker M.).
 27. Torben Güldenschiold-Løvenchrone Larsen, f. 9.
Oktober 12. (Kommunekasserer L.).
 28. Carlos Jakkelln Mohr, f. 24. Oktober 11.
(Gesandt M. i Rio).
 29. Preben Güldenschiold-Løvenchrone Larsen, f.
16. September 11. (Broder til Nr. 27).
-

Understøttelser.

Friplads paa Alumnatet blev af Undervisningsministeriet tildelt E. Andersen, H. F. Fogh, C. G. Elberling, W. T. Førster, C. E. Skjerbek, E. K. Neergaard, H. E. Sand, M. J. Clausen, V. P. H. Bjerre og N. H. Poulsen.

Halv Friplads tildeltes R. Dahl, O. B. Larsen, L. Waagstein, E. W. Lauridsen, P. C. Kann, V. Boesgaard, F. Sand, K. Damkier, S. Lindhard, P. M. Clausen, G. Evensen, E. Olesen, J. H. L. Jensen, B. A. Wilhelmsen, P. A. Diemer, V. B. K. Rasmussen, P. H. L. Hvid, S. T. Emborg, N. K. Stampe, K. K. Bohn, P. Bjerrum og E. H. A. Nielsen.

Det Müllerske Legat (2617½ Kr.) uddeltes til 17 Alumner med følgende Beløb: O. B. Larsen, C. E. Skjerbek, O. N. W. Thron, S. Lindhard, P. A. Diemer, S. G. C. Kamman, D. G. Diemer og P. Bjerrum 200 Kr., K. O. Skjerbek 217½ Kr. og W. T. Førster, T. Evensen, P. M. Clausen, G. Evensen, E. A. W. Holm, V. B. K. Rasmussen, J. Jørgensen og K. E. Balle 100 Kr.

Af den særlige Stipendiefond (600 Kr.) tillagdes der R. Pedersen og E. Lauridsen 100 Kr. til Oplæg og K. P. S. Møller, S. A. Christensen, H. S. Andersen og N. P. P. O. Pedersen 100 Kr.

Overlærer Sibberns Legat blev af Lærerkollegiet tildelt stud. jur. Erik Christoffersen.

Vejledning for Ansøgere.

I Henhold til kgl. Anordning af 26. Juli 1922 kan der tildeles en Femtedel af Skolens Alumner Friplads paa Alumnatet. I Stedet for en hel Friplads kan der uddeles to halve Fripladser.

Friplads kan fortrinsvis tildeles Elever i Gymnasiet, kan ikke tildeles Elever i Realklassen og kan kun gives til saadanne Elever i Mellemskolen, som har til Hensigt at søge Optagelse i Gymnasiet, og som viser sig særlig egnede til videregaaende Undervisning.

Det Müllerske Legat kan kun tildeles Alumner, der er Sønner af Tjenestemænd med kgl. Udnævnelse, eller som paa Fundatsens Tid (1829) havde kgl. Udnævnelse.

Understøttelse af den særlige Stipendiefond kan tildeles baade Alumner og skolesøgende Elever og gives fortrinsvis til Elever i Gymnasiet.

Ansøgning om Understøttelse fornys hvert Aar og indsendes til Rektor mellem 15. og 31. August. Den skal ledsages af Trangsattest, hvortil Blanket udleveres paa Rektorværelset i de første Dage af Skoleaaret.

Alumnatet.

Af Skolens Elever har 104 været Alumner, nemlig 17 af IIIG, 19 af IIG, 22 af IG, 6 af R, 23 af 4M, 12 af 3M og 5 af 2M.

Paa ældste Afdeling („Gymnasiet“) har boet 36,

nemlig alle Alumner af III G og II G. Tilsynet har været ført af Adjunkterne Jul-Mortensen og Helms.

Paa yngste Afdeling (68 Alumner) er de tilsynshavende Adjunkterne C. A. Nielsen, Hjort, Pedersen og Bohn.

I Vintermaanederne har der for Alumnerne og nogle skolesøgende Elever været Undervisning i Sløjd i Aftenfritiden. Den lededes af Hr. Thomsen.

Ledelsen af og Tilsynet med Svømning, Skøjteløb paa Søen og Boldspil har været fordelt paa Lærerne i Gymnastik Nielsen, Müller og Thomsen.

Skolens Huslæge er Akademilæge P. C. J. Dalmark, dens Sygeplejerskè Frøken Astrid Glahn Clausen og dens Oldfrue Frøken Louise Rasmussen.

Ansøgning om Alumneplads for det følgende Skoleaar indsendes til Rektor inden 15. Maj.

De stiles til Undervisningsministeriet (ustemplet Folio) og ledsages af Helbredsattest, hvortil Blanket faas hos Rektor.

Undervisningen.

Mellemskolen.

1. Klasse.

Religion. Martensen og Paullis Bibelhistorie, forfra til Kong Salomo. Nogle Salmer.

Dansk. Clausen og Hansens Dansk Læsebog for

- I M er benyttet til Oplæsning med Samtale om det læste, Ordforklaring og Analyse. For Klassen er læst nogle Fortællinger og Komedier. Nogle Digte er lært udenad. I ugentlig Stil (Diktat eller Genfortælling). Skriftlige Øvelser paa Tavlen.
- Engelsk. Jespersen og Sarauws Begynderbog I og II, S. 1—30.
- Historie. Oldtiden og Middelalderen til Norden i den hedenske Tid efter L. Schmidts Bog.
- Geografi. C. C. Christensens Lærebog for MI, forfra til Alperne.
- Naturhistorie. Efter Balslev og Andersens Zoologi for MI. Pattedyr, Rovfugle, Spurvefugle og Klatrefugle. Balslev og Simonsens Botanik for MI. Plantebestemmelser efter Rasmussen og Simonsens Lille Flora.
- Naturlære. Rasmussen og Simonsens Fysik for MI. Mekanik, Varme og Magnetisme. De dertil hørende Elevforsøg efter sammes Opgaver i Naturlære I.
- Regning. Pedersen og Røtting I, forfra til Forholdsregning.
- Skrivning. Smaa og store Bogstaver. Sammenskrift.
- Tegning. Tegneøvelser efter plane og fritstaaende Modeller. Vandfarver anvendes.
- Sløjd. Saveøvelser. Der er lavet lette Smaating med Sav, Hammer og Søm. Om Sommeren Arbejde i Elevhaven.

2. Klasse.

Religion. Martensen og Paullis Bibelhistorie fra Kong Salomo til Bjergprædikenen. Nogle Salmer. Desuden i a de 10 Bud og Fadervor.

Dansk. Clausen og Hansens Dansk Læsebog for IIM er benyttet til Oplæsning med Samtale om det læste og Ordforklaring. Analyse efter Ingerslevs Sproglære. Enkelte Fortællinger og Komedier læst op for Klassen. Nogle Digte lært udenad. I ugentlig Stil (Diktat eller Genfortælling).

Engelsk. Jespersen og Sarauws Begynderbog II, a. ca. 36 Sider. — b. ca. 50 Sider. Jespersens Begyndergrammatik.

Tysk. a. Reinckes Begynderbog S. 1—65.

b. Reinckes Begynderbog S. 1—90.

Historie. Middelalderen fra Norden efter L. Schmidts Bog.

Geografi. a. C. C. Christensen I fra Alperne ud. Desuden er 1ste Halvdel af Bogen repeteret.

b. Samme Bog fra Alperne ud. Desuden II: Danmark.

Naturhistorie. Balslev og Andersens Zoologi for MI: Fra Hønsefugle Bogen ud. Balslev og Simonsens Botanik for MII. Plantebestemmelser efter Rasmussen og Simonsens Lille Flora.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens Uorganiske Kemi for Mellemskolen. 1. Afsnit. Sammes Fysik for MI: Elektricitet. De dertil hørende Elevforsøg efter sammes Opgaver i Naturlære I.

Matematik og Regning. Julius Petersens

Geometri forfra til § 72 incl. Pedersen og Røttings Regnebog I. b) Hjemmeopgaver en Gang om Ugen, Skoleregning ligeledes.

Skrivning. Haandskriftsøvelser.

Tegning. Fortsatte Øvelser efter fritstaaende Brugsgenstande. Vandfarver anvendes.

Sløjd. Høvløvelser. Der er lavet lette Smaating med Sav, Høvl, Hammer og Søm. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

3. Klasse.

Religion. Martensen og Paullis Bibelhistorie fra Bjergprædikenen og Bogen ud. Nogle Salmer. De tre Trosartikler og Sakramenterne efter Balslevs Katekismus.

Dansk. Clausen og Hansens Dansk Læsebog for III M er benyttet til Oplæsning, Genfortælling og Ordforklaring. Analyse efter Ingerslevs Sproglære. Ca. 25 Sider Svensk efter Falbe-Hansen og Keller. Mytologi efter Arentzen og Thorsteinson. Enkelte Digte lært udenad. 1 ugentlig Stil (Diktat, Genfortælling eller Fristil).

Engelsk. a. Jespersens eng. Læsestykker m. Øvelser S. 1—56. Nanckes Stiløvelser forfra og ud. Dele af Jespersens Begyndergrammatik. En Del Hjemmestile efter Nanckes Stiløvelser. b. Jespersens Engelske Læsestykker. Udvalgte Stykker S. 1—98. Jespersens Grammatik. Stiløvelser.

Tysk. a. Reinckes Begynderbog S. 71—ud.

Reinckes Læsebog for Mellemskolen S. 3—12, 36—122. Kapers Sproglære.

b. Reinckes Begynderbog S. 65—ud. Reinckes Læsebog for M S. 3—12, 63—122. Kapers Sproglære.

Historie. Den nyere Tid (1500—1789) efter Schmidts Bog.

Geografi. C. C. Christensens Geografi II forfra til Amerika.

Naturhistorie. Balslev og Andersens Zoologi for MII. Leddyr og Orme. Balslev og Simonsens Botanik for MIII. Plantebestemmelser efter Rasmussen og Simonsens Lille Flora. Rasmussen og Simonsens organiske Kemi for M.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens Fysik for MII S. 3—40 og 60—66. Elevforsøg efter sammes Opgaver i Naturlære II.

Matematik og Regning. Jul. Petersens Aritmetik Kap. I—VIII. Sammes Geometri Kap. VIII og IX. Pedersen og Røttings Regnebog II §§ 1—4. Skoleregning.

Skrivning. Haandskrift.

Tegning. Tegning og Farvepaalægning efter fritstaaende Modeller. Enkelte Skitseringsøvelser. Hukommelsestegning paa Klassetavlen.

Sløjd. Øveiser med Stemmejern og Fil. Der er lavet forskellige Smaating af Fyrretræ. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

4. Klasse.

- Religion. Læst Apostlenes Gerninger efter Ny Testament.
- Dansk. Oplæsning, Genfortælling og Ordforklaring efter Clausen og Hansens Læsestykker III. Oehlenschläger: „Axel og Valborg“, Chr. Winther: „Udv. fort. Digte“, Holger Drachmann: „Udv. Arbejder“ (Dansk Lærereforenings Udgaver). Ca. 30 Sider Svensk efter Falbe-Hansen og Keller. Mytologi efter Arentzen og Thorsteinson. 1 ugentlig Stil. Repetition af Eksamenspensum.
- Engelsk. a. Jespersens eng. Læsestykker m. Øvelser S. 61—87, 92—124. Ekstemporallæsning efter „Little Lord Fauntleroy“. Nanckes Stiløvelser, sidste Halvdel. Jespersens Begyndergrammatik.
- Tysk. Reinckes Læsebog S. 122—ud. Kapers Sproglære. En Stil om Ugen efter Kapers lille Stiløvelser I.
- Historie. Den nyeste Tid fra 1789 efter L. Schmidt.
- Geografi. C. C. Christensens Geografi for MII. Amerika, Havene, Danmark, Norge og Sverrig.
- Naturhistorie. Balslev og Andersens Zoologi for MII. Fra Snegle Bogen ud. Balslev og Simonsens Botanik for MIV. Plantebestemmelser efter Rasmussen og Simonsens Lille Flora.
- Naturlære. Rasmussen og Simonsens Fysik for MII. Lyslæren (S. 41—59). Elektricitet (S. 67—91). Energi (S. 92—96). Samme Forfatteres: Uorganisk Kemi for M. Andet Afsnit. Elevforsøg efter sammes Opgaver for MII.

Matematik og Regning. Jul. Petersens Aritmetik Kap. X—XIII. Sammes Geometri Kap. XI og XII. Pedersens og Røttings Regnebog II. Skoleregning 1 Gang ugentlig, Hjemmeregning 1 Gang.

Skrivning. Haandskrift.

Tegning. Tegning og Farvepaalægning efter sværere Modeller. Ogsaa Skitsering i fri Luft indøves.

Sløjd. Eleverne har lavet et eller flere Arbejder i Fyr, Eg, Nøddetræ eller Mahogni.

Latin. Michelsens latinske Læsebog forfra til S. 37.

Realklassen.

Religion. Jacobs Brev. Luthers Liv og Reformation.

Dansk. Clausen og Hansens Læsebog for Realklassen er benyttet til Oplæsning, Genfortælling, Ordforklaring og Analyse. Endvidere er læst: Holberg: „Den politiske Kandestøber“. Bjørnson: „En glad Gut“ og Drachmann: „Sømandshistorier“ (i Udvalg). Enkelte Digte og Fortællinger er læst op for Klassen. Stil hver fjortende Dag.

Engelsk. Brekkes Engelsk Læsebog for Mellemklasserne, ca. 85 Normalsider. Ekstemporallæsning efter samme Bog (Stykkerne fra Settlers in Canada, ca. 77 Sider). A. Hansens Stiløvelser for Realklassen, Stk. 1—43. — Jespersens Begynder-

- grammatik. — Genfortællingsstile og Oversættelsesstile.
- Tysk. Reinckes Læsestykker S. 3—42, 58—90, 125—30. Kursorisk Resten af Bogen. Kapers Stiløvelser til mundtlig Brug. Kapers Sproglære.
- Historie. Frankrigs, Tysklands, Englands, Ruslands og Italiens Historie 1848—1900 efter Munch. Munchs Samfundslære. Stats- og Kommuneforfatning, Skatter og Finanser, Retspleje og økonomiske Forhold.
- Geografi. C. C. Christensens Geografi for R.I. Tyskland, England, Holland og Belgien. Andersen og Vahls Geografiske Hefter for R. S. 1—45.
- Naturhistorie. Balslev og Andersens Zoologi for R. Padder og Krybdyr. Balslev og Andersens Zoologi for M. Fugle (i udvidet Behandling). Balslev og Simonsens Botanik for R. Plantebestemmelser efter Rasmussen og Simonsens Lille Flora.
- Naturlære. Rasmussen og Simonsens Varmelære for R. Fischer og Simonsens Elektricitetslære for R indtil Trefaset Vekselstrøm.
- Matematik og Regning. Jessen og Smiths Matematik. Friis-Petersen og Smiths Regnebog. Skoleopgaver 1 Gang ugentlig, Hjemmeopgaver ligeledes.
- Tegning. Tegning efter større Modeller, ofte i fri Luft. Vandfarver anvendes undertiden.
- Fransk. Nielsen og Hoffmanns Fransk Begynderbog I og II S. 55—66, 79—101. Grammatik

efter Henrik Madsens Grammatik for Realklassen.

Gymnasiet.

1. Klasse.

Religion. k + m. Peters første Brev. Afsnit af Kirkens Historie i den ældre Tid.

n. Markusevangeliet.

Dansk. Bertelsens Oldnordisk Læsebog ca. 14 Sider. Falbe-Hansen og Thyregods Svenske Forf. ca. 60 Sider. Olrik „Danske Folkeviser“, Hertz: „Svend Dyrings Hus“, Poul Møller: „En dansk Students Æventyr“. En Del Værker læst for og af Klassen. Stil hver 14. Dag.

Engelsk. (k + m) Brekke og Western: Utvalg af eng. Forff., S. 1—62. Ad. Hansens Stiløvelser Stk. 1—20.

(n) Brekke og Western: Utvalg af eng. Forff. I, S. 1—48, 50—76, 102—113. The Kipling Reader, S. 1—19, 88—109, 144—164, 181—188. English Poems (Eng. Forff. 7, 2. Udg.), S. 1—67 (enkelte Digte forbigaaet). A. Hansens Eng. Stiløvelser for Realklassen, Stk. 1—43. Jespersens kortfattede Grammatik (Pronominer og Verber). Genfortællingsstile og Oversættelsesstile.

Tysk. (ns) Skoubos Noveller. Schiller: „Wilhelm Tell“. Ingerslev og Vibæks Deutschland II S. 1—29, 170—189. Kapers Sproglære. Mundtlige Stiløvelser efter Reincke I. Hver Uge Skolestil og

Hjemmestil. Taleøvelser efter Vibæk og Kramer:
„Deutsche Umgangssprache für Ausländer“.

F r a n s k. (ns) Jespersen og Stigaards Begynderbog læst og delvis repeteret. Glahns Lect. var. II. Lidt mundtlig Stiløvelse efter N. C. Nielsens Stiløvelser I (Hjælpeverberne). Udvalgte Afsnit af sammes Grammatik.

(m) Jespersen og Stigaards Begynderbog læst og repeteret. De regelmæssige Verber og Hjælpeverberne.

L a t i n. (kl) Cæsars Gallerkrig I og II. Ciceros Tale for det Maniliske Lovforslag og første og tredje Tale mod Catilina. Ovids Metamorphoser ved Chr. Thomsen 7 og 8. Formlæren og Kasuslæren efter Haubergs Grammatik. 1 Stil om Ugen efter Iversen. 1 Version om Ugen efter Ostermanns Læsebog.

(n) Mikkelsens Læsebog Stk. 34—50. Cæsars Gallerkrig II og III. Formlæren og delvis Kasuslæren efter Nielsens Grammatik.

G r æ s k. Hudes Begynderbog med Forbigaaelser; sammes Formlære. Xenofons Anabasis I, Kap. 1—8. VII Kap. 1—5; 7 til § 32.

H i s t o r i e. (k + n) Oldtidens og Middelalderens Historie til Reformationen efter Munch og Müller. Nordens Historie til 1520 efter Ottosen.

(m) Det samme af Munch og Müller. Ottosen til Unionstiden.

O l d t i d s k u n d s k a b. Alle 3 Afdelinger har af Kunsthistorie læst Knossos, Tiryns, Mykenai,

Troja, Tempelbygningen med de 3 Stilarter, Theatret, Menneskefremstillingen fra primitiv Kunst til Lysippos. Af Mythologi de olympiske Guder. Nogle Sagn. n og m har desuden af Homer læst Kampene efter Patroklos's Død (Iliaden XXIII, 257—897); i Tilslutning hertil en Del om græsk Sport med Fremvisning af Billeder. Endvidere: Achillesdigtet (Iliaden XXI, 520—611; XXII; XXIII, 1—256), Hektors Udløsning (Iliaden XXIV). Begyndt paa Sofokles's Elektra (J. K. Larsens Oversættelse). k desuden Iliaden I.

Geografi og Naturhistorie. (m) Efter Andersen og Vahls Geologi og Geografi for Gymnasiets matematiske Linie forfra til Atmosfæren. Efter Simonsens Biologi Afsnittet om encellede Organismer. Mikroskopiske Elevøvelser, særlig vedrørende lavere Dyr og Planter.

Naturkundskab. (k + n) Andersen og Vahl: Almindelig Geografi: Geologi og Astronomi (til Solsystemet).

Naturlære. Sundorphs Lærebøger: Varmelæren, Lyslære med enkelte Forbigaaelser (tynde Hinders Farve, fra Side 53 og ud). Elektricitetslære 1. Afdl.

Øvelser paa lige Front: Varmefylde for Fe og Pb. — Isens Smeltevarme. — Vands Fordampningsvarme ved 100°. — Afhængighed mellem mættet Vanddamps Tryk og Temperatur. — Luftens Udvidelseskoeff. — Udvidelse af Glas og Messing. — Udvidelse af Vinaand. — Best. af

Dioptri for Samle- og Spredelinser ved Billeddannelse og ved Sfærometer. — Best. af Brændvidde for røde og blaa Straaler.

Omgangsvøvelser: Best. af Spændingsfaldets Afhængighed af Strømstyrke og Leder. — Metalernes Temperaturkoeff. — Specifik Modstand for Nysølv, Nikkelin og Konstantan. — Ohms Lov.

Kemi. (m) Rasmussens Kemi for Gymnasiet I til Kulstofforbindelser. Elevøvelser og skriftlige Opgaver.

Matematik. (k + n) T. Bonnesens Matematik: Kap. I—V, IX og X.

(m) T. Bonnesens Matematik I og af Matematik II: Trigonometrien.

II Klasse.

Religion. (k + n) Det gamle Testaments Opfattelse af Lidelsen. Johannesevangeliet i Udvalg.

(m) Profetismen i Israel; Messiasbegrebets Udformning. Jesus og hans Forkyndelse.

Dansk. (k + n) Gennemgang af Litteraturhistorien fra Reformationstiden til Grundtvig med Textprøver fra Karl Mortønsens Udvalg. Desuden er følgende Værker læst statarisk: Holbergs „Erasmus Montanus“, Wessels „Kærlighed uden Strømper“ og Oehlenschlägers „Sankt Hans Aften Spil“. Som Hjemmelæsning med paafølgende Examination paa Skolen: Holbergs „Barselstuen“ og „De Usynlige“, Hauchs „En polsk Familie“ og Goldschmidts „Ravnen“ og „Maser“. 10 Elev-

foredrag over selvvalgte Emner. Oldnordisk: Thrymskvida. Sproghistorie: ca. 40 Sider. Stil hver 3. Uge.

(m) Gennemgang af Litteraturhistorien fra Holberg til Grundtvig med Tekstprøver fra Mortensens Udvalg. Desuden er følgende Værker læst statarisk: Holbergs „Erasmus Montanus“, Wessels „Kærlighed uden Strømper“ og Oehlenschlägers „Sankt Hans Aften Spil“. Sproghistorie ca. 40 Sider. Oldnordisk. Stil hver 3. Uge.

Engelsk. (k + m) Brekke og Western: Utvalg af eng. Forff. S. 62—76, 88—128. Jespersen: The England and America Reader S. 3—77 (5. Udg.). Realklassens eng. Stiløvelser af Ad. Hansen Stk. 21—50.

(n) Brekke og Western: Utvalg af eng. Forff. I, S. 88—101, 113—125, 128—138. The England and America Reader S. 3—107, 117—134, 204—217. Modern Prose (Eng. Forff., 9) S. 3—103. Rebecca Sharp and the Crawleys (Eng. Forff. 6b). English Poems (Eng. Forff. 7) S. 63—67, 73—131. Som Maanedslæsning 220 Sider af Kipling: The Light that Failed (Brockhaus, Leipzig), og Jerome: Three Men in a Boat fra S. 101 ud. Ad. Hansens Stiløvelser, mundtligt og skriftligt. En Skolestil og en Hjemmestil om Ugen, dels Genfortælling, dels Oversættelse. Dele af Jespersens Grammatik. Western: English Institution.

Tysk. Kriegsgeschichten (undtagen In Russland og Todesritt). Wolzogens Glorihose. Ingerslev

og Vibæks Deutschland II, Stk. 1, 2, 3, 7, 9, 14, 16, 19. Goethes Hermann und Dorothea. Østergaards tyske Digte, 1. Halvdel. Kapers Sproglære. Taleøvelse efter Kriegsgeschichten og Stykker af Deutschland II. En Stil paa Skolen og en hjemme om Ugen.

F r a n s k. (k) Jespersen og Stigaards Begynderbog. Glahns Lect. var. I, S. 1—50, II. Ekstemporal i Jungs Læsebog, S. 1—66, 119—129. Grammatik efter N. C. Nielsens Bog. Sammes Stiløvelse er benyttet til mundtlige Oversættelser.

(n) Glahns Lect. var. I, III og V, S. 1—40. Ekstemporal: Jungs Læsebog S. 13—49, 66—129, ialt ca. 100 Sider. Grammatik og mundtlige Stiløvelser efter N. C. Nielsens Bøger.

(m) Glahns Lect. var. I og III. Jungs franske Læsebog p. 13—55. Tartarin de Tarascon (Heuers Udg.): ca. 40 Sider. Ekstemporal efter Daudets „Le petit chose“ (ca. 20 Sider). Mundtlig Stiløvelse og Grammatik efter N. C. Nielsens Bøger.

L a t i n. (kl.) Cæsars Gallerkrig Kap. 28—51. Livius I og II, 40 Normalsider i Udvalg. Horats's Oder I—IV, 800 Vers ialt. Horats's Epistler ca. 150 Vers. Cicero: pro lege Manilia. Madvigs Grammatik: Kasuslæren læst og repeteret. A. B. Drachmann: Fra den romerske Kejsertid. I Regelen I Version ugentlig efter Gertz's Opgaver.

(n) Cæsar: De bello Gall. I. 1—30. Ciceros Taler: Pro Sexto Roscio og in Catilinam I. Syntaks efter Nielsens Grammatik.

- Græsk. Odysseen 19, 20, 21, 22, 23, 1—309, ialt 2242 Vers. Herodot VII, 1—18, 100—104, 201—222. Paa Dansk er læst Iliaden 1 og 22; desuden Stykker af 6 og 21.
- Historie. Verdenshistorie fra Reformationen til 1815 efter Munch. Nordens Historie fra Dronning Margrete til 1815 efter Ottosen.
- Oldtidskundskab. Sofokles's Elektra læst færdig. Platons Euthyphron og Forsvarstalen for Sokrates. Det meste af Thomsens Herodot.
- Geografi og Naturhistorie. (m) Simonsens Biologi: Fra flercellede Planter Bogen ud. Mikroskopiske Elevøvelser vedrørende højere Planter og Dyr. Kroghs Menneskets Fysiologi: Forfra til Nervefysiologien.
- Naturkundskab. (k + n) Andersen og Vahl: Almindelig Geografi: Astronomi. Krogh: Menneskets Fysiologi forfra til Legemsvarmen.
- Naturlære. Sundorphs Lærebøger. Elektricitetslæren I Afdl. repeteret, II Afdl. læst. Mekanisk Fysik forfra til III Afdl. Omgangøvelser: Best. af Lydhastighed (Kundts Rør). Best. af Stemmegaffels Svingningstid. Monochord. Kræfters Sammensætning. Faldmaskinen.
- Kemi. (m) Af Rasmussens Kemi for Gymnasiet I er læst Kulstofforbindelser og Metaller. Elevøvelser og skriftlige Opgaver.
- Matematik. (k + n) T. Bonnesens Matematik Kap. VI, VII, X og XI.
(m) T. Bonnesens Matematik II.

III Klasse.

Religion. Hovedpunkter i den kristelige Etik.
Søren Kierkegaard.

Dansk. (k + m) Gennemgang af Litteraturhistorien fra Grundtvig og ud, med Tekstprøver fra Karl Mortensens Udvalg. Desuden statarisk: Blichers „En Landsbydegns Dagbog“, Pontoppidans „Skyer“ og Ibsens „En Folkefjende“. Som Hjemmelæsning med paafølgende Eksamination paa Skolen: Schacks „Phantasterne“, Paludan-Müllers „Adam Homo“, Bjørnsons „Over Evne“ I og Ibsens „Vildanden“. Svensk ca. 40 Sider. Repetition af det sproglige Eksamenspensum. Stil en Gang om Maaneden.

(ns) Gennemgang af Litteraturhistorien fra H. C. Andersen og ud med Tekstprøver fra Karl Mortensen. Goldschmidts „Maser“ og „Avromche Nattergal“, Jacobsens „Mogens og andre Noveller“, Ibsens „Kongsemnerne“. I Oldnordisk Stykkerne af Thrymskvida og Hávamál efter Bertelsen. Efter sammes Sproghistorie det anordnede Pensum. I Svensk Falbe-Hansen og Thyregod S. 85—89 og 97—101 (Tegner og Geijer). Delvis Genlæsning af Eksamenspensum. En Stil om Maaneden.

Engelsk. (k + m) Jespersen: England and America Reader (5. Udg.) S. 65—74, 117—126, 156—174. Dickinson: A Modern Symposion (Udg. 1907) S. 3—16, 90—118. Jespersens kortfattede Grammatik. Genlæsning af Eksamenspensum.

(n) The Kipling Reader, S. 20—58. Modern Prose (Eng. Forff. 9), S. 104—135. England and America Reader (5. Udg.), S. 154—174, 181—204. Macaulay: Masterpieces, S. 27—77. English Essays II (Eng. Forff. 3), S. 30—39, 59—76, 98—106. English Poems (Eng. Forff. 7), S. 68—72, 132—144. Ruskin: Work. A Midsummer Night's Dream (Pitt Press). Uddrag af Western: English Institutions. Stile efter A. Hansen og Eksamensopgaver. Genlæsning af Eksamenspensum.

Tysk. Goethes Faust I (undtagen Vorspiel og Walpurgisnacht), II Slutscenen. Deutschland II: Die Romantik. Repeteret Eksamenspensum. Ugentlig Stil.

Fransk. (k) Statarisk: Glahn Lect. var. III, IV og V. Holbecks historiske Læsestykker ca. 75 Sider. Cursorisk: Daudet: Le petit chose, 1. Del. Holbecks Læsestykker, ca. 50 Sider. N. Chr. Nielsens Grammatik. Jung: Fransk Læsebog ca. 100 Sider.

(n) Statarisk: Glahn Lect. var. III, IV og V. Holbecks historiske Læsestykker, ca. 30 Sider. Cursorisk: Daudet, Le petit Chose, 1. Del. Nyrop, Lectures francaises I, ca. 30 Sider. N. C. Nielsens Grammatik. N. C. Nielsens franske Stiløvelser, uregelmæssige Verber, Pronominer. Felix Franke: Phrases de tous les jours, 30 Sider.

(m) Statarisk: Glahn Lect. var. III og IV. Holbecks historiske Læsestykker, ca. 60 Sider. Cursorisk: Merimée: Colomba; Holbecks Læsestykker, ca. 40 Sider. N. C. Nielsens Grammatik.

Latin. (k) Livius II, 15 Normalsider. Horats's Epistler og Satirer, ca. 500 Vers. Seneca II, ved Gertz, ca. 25 Normalsider. Plinius d. y. VI, 16 og 20. Tacitus Annaler XIV, 3—16, 42—44. Tirocinium poeticum: Ovids Selvbiografi. Cæsar de bello Gallico VII, Kap. 63—ud. Repetition af Eksamenspensum. Thomsens Det rom. Stats- og Privatliv. Rafns Litteraturhistorie. Madvigs Sproglære. 1 Version om Ugen efter Gertz's Opgaver. Ekstemporallæsning efter Gertz's Udv. af middelalderlige Forff.

(ns) Livius XXII, capp. 37—61. Efter Gertzes Latinske Forff. fra Middelalderen. Paulus Diaconus, Guillelmus Tyrius, Frater Leo, Saxo S. 88—96, Stabat Mater, Dies irae, Veris adventus. Genlæsning af Eksamenspensum.

Græsk. Herodot VIII, 92—96, 140—144. Xenofon: Anabasis VII, 2—3, 14. Platon: Apologien og Kriton. Af Petersen og Hudes Anthologi 709 Vers. Græsk Litteraturhistorie. Paa Dansk er læst Niels Møllers Oversættelse af Aischylos: Perserne og Stykker af Iliaden 1 og 6. Genlæsning af Formlære og Eksamenspensum.

Historie. (n) 19. Aarhundrede fra 1815 efter Munch, Müller og Ottosen. Repeteret Reformationstiden efter Helms. Munchs Samfundslære i Udvalg.

(k + m) Munch og Müller IV. Ottosen: Nordens Historie fra Reformationen. Munchs Samfundslære: Stats- og Kommuneforfatning, Skatter og Finanser, Retspleje og økonomiske Forhold.

Oldtidskundskab. Aischylos: Perserne (ved Niels Møller). Thomsen: Herodots første Bog. Største Delen af Eksamenpensum genlæst.

Geografi og Naturhistorie. (m) Kroghs Fysiologi: Sansefysiologien. Andersen og Vahls Geologi og Geografi for Gymnasiets matematiske Linie: Fra Atmosfæren Bogen ud. Eksamensgenlæsning af Biologi og Fysiologi efter Simonsens og Kroghs Bøger.

Naturkundskab. (k + n) Krogh: Menneskets Fysiologi fra Legemsvarmen—ud. Simonsens Biologi i Udtog. Efter Andersen og Vahls almindelige Geografi: Oversigt over Europa. Eksamensgenlæsning af Biologi og Fysiologi efter Simonsens og Kroghs Bøger.

Naturlære. Sundorphs Lærebøger i Fysik. Jul. Petersen og Forchammers Astronomi. Det manglende Pensum læst og repeteret hele Pensum.

Kemi. (m) Rasmussens Kemi for Gymnasiet II. Elevøvelser og skriftlige Opgaver.

Matematik. (k + n) T. Bonnesens Matematik Kap. VIII, XII og XIII.

(m) T. Bonnesens Matematik III og C. Hansens Stereometri.

Sang og Instrumentalmusik.

Af Skolens Elever har ca. 225 deltaget i Undervisningen.

I Mellemskolen er med Benyttelse af Fried-

länders Korskole og Sannes Tostemmige Fædrelandssange (Syngeplan II) lært Fædrelands- og Folkesange, een- og tostemmige, samt Noder og Træffeøvelser i C-Dur. Desuden er Skolens Morgensange gennemgaaede. Lidt om de betydeligste danske Komponister er Tid efter anden meddelt Eleverne.

I IG og R er repeteret de i Mellemskolen lærte Fædrelands- og Folkesange samt gennemgaaet yderligere 10 saadanne. Endvidere er indøvet nogle to- og trestemmige Sange. Øvelser efter Korskolen er fortsat. Lidt musikalsk Formlære er gennemgaaet.

I II og IIIG er sunget eenstemmigt og tre- og firstemmigt efter forskellige Sangbøger samt efter en afskreven Samling. En kort Oversigt over Musikkens Historie er meddelt Eleverne.

I hele Skolen er indøvet Konfirmationskantaten og Translokationssangene samt nogle firstemmige Sange for blandet Kor.

I Instrumentalmusik har 16 Elever faaet Undervisning, hver 1 eller 2 halve Timer ugentlig. I Løbet af Vinterhalvaaret har der været Sammenspil af nogle af dem samt andre musikalske Elever under Musikkens Vejledning.

Ved Undervisningens Ophør i Maj spillede og sang Eleverne:

EDVARD GRIEG:

Musik til Henrik Ibsens „Per Gynt“.

1. Morgenstemning. (Forspil til 1. Akt).
2. Aases Død.

3. Anitras Dans.
4. Per Gynt og Ingrid.
5. Solveigs Sang.
6. Trolddans i Dovregubbens Hal.

EDVARD GRIEG: Landkending. (Digt af Bjørnson) for
Mandskor med Klaver.

Gymnastik, Svømning og Boldspil.

Timerne anvendtes til almindelig Gymnastik, Dans, Kricket, Fodbold, Tennis, Roning og Svømning. De befalede Opvisninger fandt Sted.

Efter Afslutningen af Badesæsonen i 1924:

Klasse	Antal af mandlige Elever	Fri-tagne for Badning	Ingen Svømmeprøve	Svømmet 250 m	Svømmet 500 m	Svømmet 1000 m	Udvidet Svømmeprøve
III G	32	5	—	—	6	21	10
II G	26	1	2	1	3	19	4
I G	46	1	11	5	9	20	3
R	21	1	3	3	4	10	4
4m	47	0	6	13	13	15	0
3m	46	0	7	8	17	14	0
2m	56	4	27	4	11	10	0
1m	54	2	42	8	2	0	0

Kricketkamp afholdtes den 14. Septbr. med Gamle Soranere; disse vandt med en Halvleg og

64 Points. Samt den 21. Septbr. med Sorø Bys Old boys, der vandt med 6 staaende Gærder.

Fodkoldkamp afholdtes den 28. Septbr. med Tønder Statsskole; Sorø vandt med 3 Maal mod 1. Den 5. Okt. med Sønderborg Statsskole; Sorø vandt med 5 Maal mod 1. Den 2. Novbr. med Birkerød Kostskole; Birkerød vandt med 4 Maal mod 2. Samt den 26. April med Akademisk Boldklubs Ynglingehold; A. B. vandt med 4 Maal mod 0.

Skolebiblioteket.

Bibliotekar er Lektor A. Glahn. Valgte Medlemmer af Biblioteksudvalget: Lektorerne Holten-Bechtolsheim, Simonsen og Rosen. Assistent ved Katalogiseringen er Frk. Kjeldsen.

Seddelkataloget er i 1924—25 forøget med 276 Sedler og tæller nu 31001 ialt. Af Gaver har Biblioteket haft den Glæde fra Frøken Ingeborg Vedel at modtage en Del arkæologiske Bøger i Tilknytning til tidligere Gaver fra hendes Fader, Amtmand E. Vedel, samt en Del andre Bøger ialt 69 Nr. Fra Finske Legation: Finland I—II samt en Del Pjecer.

For en Særbevilling paa 200 Kr. er en Samling Breve fra og til Ingemann (758 Nr.), som i 1882 var skænket Biblioteket i en sørgelig Forfatning, blevet reparerede og indbundne i 37 Hefter af det kgl. Biblioteks Bogbinderi.

Elevbiblioteket

er blevet forøget med 19 Bind. Lektor Rosen og Alumne S. Friis har bestyret det.

Musæet.

Fysisk Samling bestyres af Lektor Matthiessen.

Der er anskaffet: Et Soluhr. Induktionsspoler med tilh. Nøgle og Hammer. Til den store Magnet anskaffet ny forniklede Polsko, et Stativ med Kobberplader til Waldenhofers Forsøg og et Sæt Spoler. Spændingsbatteri til Audionlampen. Model af trefaset Vekselstrømsmaskine. En Ruhstratmodstand. 2 Propperheostater à 11 Ohm. Et Sæt Knaldkugler. Et Sæt Glastaarer. En Samling af hjemmelavede Apparater fra Lektor Thorup i Horsens. En Hovedtelefon.

De øvrige Samlinger bestyres af Lektor Kr. Simonsen.

Den naturhistoriske Samling har modtaget følgende Gaver: Tingmalms Ugle (Skovrider Brem, Katholm), Tværsnit af Palmestamme (Ø. K.), Æg af Nandu (Tage og Daniel Schrader), Frugt af Kapoktræet (Tage og Daniel Schrader), Agerhøne (Jørgen Perch-Nielsen), Spidshalet Kjøve (Jørgen Perch-Nielsen), 6 sydamerikanske Slinger og Skind af 2 sydamerikanske Slinger (Tage og Daniel Schrader), Hvirvel af Marsvin (Asger Hoff Nielsen), Kongeørn (Skovrider Kindt, Næsbyholm), Graagaas (Ove Moltke), Oksetinte Bændelorm (E. Fencker).

— Hos Konservator Windeballe, Zoologisk Museum, er købt udstoppede Eksemplarer af Aalekvabbe, Torsk, Lunge, Pighvar, Skrubbe, Laks, Karpe, Skalle, Aal, Hornfisk, Brasen, Gedde, Tangsnarre, Trepigget Hundestejle, Grøn Frø, Brun Frø, Skrubtudse, Strandtudse, Nordamerikansk Landskildpadde, Husarabe, Husmus, Skovmus, Brun Flagermus, Sydflagermus. — Hos Schlüter & Maas i Halle er købt: Udviklingspræparat af Pungrotte, udstoppet Kasuar, Skalle, Kranier af Flagermus og Egern, Æg af Krokodille, Model af Menneskets Hud. — Hos Dyrnlæge Petersen, Skelskør, er købt: 12 Kranier af Rotte, Præparat af Trompetsnegl, Præparat af opskaaret Firben, Tinter, Blindtarm af Menneske.

Den mineralogisk-geologiske Samling har modtaget følgende Gaver: Asbest fra Grønland (Aage Mathiesen), Glimmer fra Brasilien (Ingeniør Th. Funch-Thomsen), Konkretioner med Krabbeforsteninger fra Glimmerler (Stud. mag. S. Aa. Andersen), Sandsleben Sten, Flyvesand og Yoldialer (Adjunkt Skougaard), Interglacial Ferskvandskalk og interglacial Diatomejord (Lektor Heilmann-Clausen), *Brunkul og interglacial Tørv* (Danmarks geologiske Undersøgelse), Blok af „Kræmmerhusmergel“ (G. Elberling), Svanekegranit med Flusspat (G. Seidenfaden), Trilobiten *Asoptius* (S. Aa. Hansen), *Vivianit* (Ebbe Frausing), Safir (P. M. Clausen), 4 Sten med Opaler fra Mexiko og Forstening af Ganoide fra Shetlandsøerne (Fuldmægtig L. Grandjean). — Paa en geologisk Ekskursion til Bornholm indsam-

ledes forskellige Præparater, og hos Schlüter og Maas i Halle er købt Modeller af Lælaps, Stegosaurus, Iguanodon, Triceratops, Dimetrodon og Phronodon samt 9 Diamant-Imitationer.

Den arkæologisk-historiske Samling har modtaget følgende Gaver: Sleben Flintkile (Helge Hansen), 2 slebne Flintkiler og en Flintflække (E. Castenschiold).

Den etnografiske Samling er forøget med følgende Gaver: En Pisk og 2 Knive fra det tropiske Afrika (Apoteker Mogensen), Scarabæ-Model fra Ægypten (C. Kühle), Snurretop fra Malakka (H. Stoltz-Andersen), Dukker fra Kap York, visende Mands- og Kvindedragten hos de derboende Eskimoer (Ingeniør H. Blichert Hansen).

Til en nyanlagt teknologisk Samling er skænket: Fremstilling af Stearinlys og Fremstilling af Søm, Skrue og Hesteskosøm (Foreningen Dansk Arbejde gennem Lektor Stockmarr), en Samling Prøver af sydamerikanske Træsarter (Carlos Mohr).

Valgt Medlem af Museumsudvalget er Lektor Rosen.

Skoleafgift.

Afgift betales af Forsørgere, hvis Skatteindtægt overstiger 4000 Kr. eller efter Børneantallet 5000 Kr. Den stiger i Forhold til Indtægten fra 3 Kr. til 16 Kr. om Maaneden.

Opholdsafgiften for Alumner,

som er Betaling for Bolig, Kost, Vask og Lægetilsyn, beregnes paa Grundlag af Skatteindtægten. Er Forsørgerens Skatteindtægt under 5000 Kr., betales 300 Kr. om Aaret. Derefter stiger Afgiften med 75 Kr. for hver 1000 Kr., Skatteindtægten vokser. Højeste Afgift er 1200 Kr. om Aaret for Skatteindtægter over 16000 Kr. — De nærmere Regler herfor kan faas hos Rektor.

Af Skolens Dagbog.

- 29. August 1924. Besøg af 30 engelske Lærere, ledede af Forstander Manniche, Helsingør.
- 4. September. Besøg af 26 nordiske Biskopper.
- 6. September. Olaf Henningsen †.
- 14. September. Cricketkamp med Gl. Soranere.
- 26. September. Soldaterkorpset paa Overnatningstur hos Forp. Abel paa Gl. Lellingegaard.
- 27.—29. September. Besøg af 13 Elever fra Tønder Statsskole.
- 4.—6. Oktober. Besøg af 29 Elever fra Sønderborg Statsskole.
- 5. Oktober. Oplæsning af Adjunkt, Dr. Helms.
- 7. Oktober. Kortvarigt Besøg af 20 Elever fra Durborgskolen i Flensborg.
- 13. Oktober. Skolens gamle Elev, Pastor Einar Prip, Syrien, talte til Eleverne.
- 15. Oktober. Danske Provinsers Skoleteater: Henrik og Pernille.

17. Oktober. Adjunkt Ófeigson: Foredrag m. Lysbilleder om Island.
2. November. Fodboldkamp i Birkerød.
3. November. Adjunkt Carl Langballe, Haslev, gav sammen med sin Frue og Søster en Ingemann-Aften.
14. November. Skolens gamle Elev, Missionær Johannes Rasmussen talte til Eleverne.
22. November. Bal for de ældre Elever. Undervisningsminister, Fru Nina Bang viste Skolen den Ære at overvære dette.
3. December. III Gymnasieklasse var indbudt af Det kongelige Teater til Opførelsen af „Det lykkelige Skibbrud“.
14. December. Julekomedien. Der opførtes Hertzes Sparekassen, indstuderet af Lektor Rosen.
24. Januar 1925. Skolen havde Besøg af Undervisningsminister Fru Bang med Departementschef Glahn, Kortorchef Barfod, Fuldmægtig Oksen, Kvæstor Goos, Kortorchef Ammentorp og Finansudvalgets Bygningsudvalg samt Folketingsmand Martin Hansen.
26. Januar. Engelsk Recitation af Miss Evelyn Heepe.
8. Februar. Studentersangerne Herluf og Svend Krarup, Erik Larsen og Knud Schjørring.
12. Februar. Lektor Lauritzen fortalte Lærere og Elever om Fuglesangen ved Sorø.
7. Marts. Bal for de ældre Elever.
13. Marts. Skolens gamle Elev, Orlogskaptajn Bistrup, fortalte om sin Ekspedition til Østgrønland med „Teddy“, med Lysbilleder.

18. Marts. Skuespiller ved Det kongelige Teater Holger Gabrielsen foredrog Stykker af Peder Paars. (Oplæsningsforeningen).
21. Marts. Bal for 1., 2. og 3. Mellemskoleklasse.
29. Marts. Koncert af kgl. Operasangerinde Fru Birgit Engel. (Koncertforeningen).
19. April. Koncert af kgl. Hofpianistinde Frk. Johanne Stockmarr, kgl. Kapelmusikus Siegfried Salomon og kgl. Kammermusikus Johan Nilsson. (Koncertforeningen).
22. April. Skolens gamle Elev, Ingeniør Holger Blichert Hansen, fortalte om sin Ekspedition for at hente Knud Rasmussens Meteorsten fra Nordgrønland og viste Lysbilleder.
29. April. Skolens gamle Elev, Museumsdirektør, Dr. phil. M. Mackeprang talte om Nationalmuseet, med Lysbilleder. (Historisk Samfund).
3. Maj. Skolens gamle Elev, Skuespiller Johannes Nielsen, læste Bjørnsons Over Evne. (Oplæsningsforeningen).
6. Maj. Musikafslutning.
17. Maj. Soldaterkorpset paa Udflugt til Sophienholm ved Tølløse.
- 20.—24. Maj. Naturvidenskabelig Udflugt til Sydsjælland og Stevns af II Gm og I Gm under Ledelse af Lektor Simonsen.

I September blev der til Skolen efter Bestemmelse af afdøde Redaktør Emil Opffer og Baron Joost Dahlerup, New Rochelle, U. S. A., overgivet en Bronceafstøbning af Herman Bangs Dødsmaske,

for hvilken Gave jeg her bringer Skolens Tak. Den er ophængt paa „Den blaa Gang“.

Atgangs- og Aarsprøverne.

Skema over de forskellige skriftlige og mundtlige Prøver meddeles ved Opslag paa Stengangen. De mundtlige Prøver er offentlige.

Lørdag den 27. Juni, Kl. 2, finder Afslutningshøjtideligheden Sted.

Optagelsesprøverne afholdes Mandag den 29. og Tirsdag den 30. Juni.

Det ny Skoleaar begynder Mandag d. 17. August, Kl. 8.

Sorø Akademis Skole, Maj 1925.

H. Raaschou-Nielsen.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Aristoteleses filosofiske Udvikling	3
Lærere og Funktionærer	39
Fag- og Timefordelingen	40
Afgangsprøverne 1924	44
Eleverne	45
Understøttelser	71
Vejledning for Ansøgere	72
Alumnatet	72
Undervisningen	73
Sang og Musik	91
Gymnastik, Svømning og Boldspil	93
Bibliotek	94
Musæet	95
Skole- og Opholdsafgift	97
Af Skolens Dagbog	98
Afgangs- og Aarsprøverne	101

1925